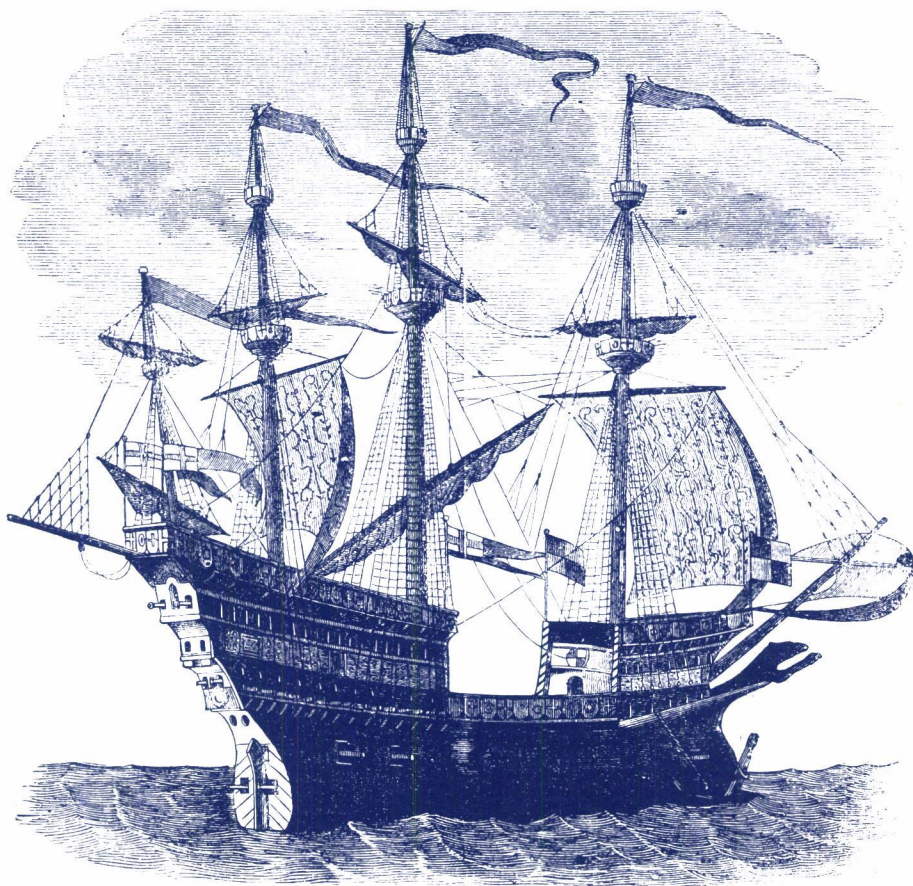

81 ARBETS- 3 PENSION

ARBETSPENSION

UTGIVEN AV PENSIONSSKYDDSCENTRALEN ISSN 0564-5808

Huvudredaktör:
Yrjö Larmola

Redaktionssekreterare:
Kirsti Suomivuori

Redaktionsråd:
Yrjö Larmola, ordförande
Antero Ahonen
Pentti Koivistoinen
Esko Prokkola
Jussi Vanamo

Redaktionens adress:
Semaforbron 7
00520 Helsingfors 52
Telefon 90-1511

17:ne årgången

Arbetspension utkommer
sex gånger om året.
En årgång kostar 10 mark.

Helsingfors 1981
Kirjapaino Aa osakeyhtiö

SKRIBENTERNA I DETTA NUMMER

*Forskare Raili Hyrkkänen,
Pensionsskyddscentralen*

*Specialforskare Jouko Janhunen,
Pensionsskyddscentralen*

*Forskare Pirkko Jääskeläinen,
Pensionsskyddscentralen*

*Jurist Petri Jääskinen,
Pensionsskyddscentralen*

*Avdelningschef Pentti Koivistoinen,
Pensionsskyddscentralen*

*Forskare Markku Koponen,
Pensionsskyddscentralen*

*Biträdande avdelningschef Ilkka Kuorinka,
Institutet för arbetshygien,
fysiologiska avdelningen*

*Forskare Reijo Laatusen,
Pensionsskyddscentralen*

*Biträdande avdelningschef Ari Laine,
Pensionsskyddscentralen*

*Byråchef Markku Nurminen,
Institutet för arbetshygien,
avdelningen för epidemiologi och biostatistik*

*Byråchef Ilkka Savoheimo,
Pensionsskyddscentralen*

*Byråchef Markku Sirviö,
Pensionsskyddscentralen*

*Informationssekreterare Kirsti Suomivuori,
Pensionsskyddscentralen*

3
1981

Änkepension också till män?

Ända sedan familjepension tillkom i arbetspensionssystemet år 1967 har många frågat sig: "Varför endast för kvinnor"? Varför är pensionslagarna inom den privata sektorn annorlunda än statens pensionslag, som ger en man rätt till pension efter sin hustru? Många har varit av den åsikten, att mannen här blir diskriminerad, men det finns också de som påstått att familjepensionsstadgandet är diskriminerande för kvinnan: "de pensionsavgifter som betalats för henne blir ju aldrig till någon glädje för hennes egen man utan går i stället till manliga kollegers familjer".

Minderåriga barn har ju i alla händelser rätt till familjepension. Vid debatten om änkepensionen har man sett som alternativa lösningar, att familjepension beviljas också åt män eller att kvinnorna fräntas sin familjepensionsrätt.

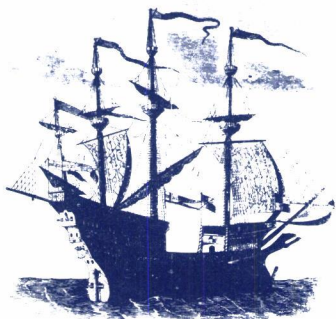
Men när man jämför en efterlevande familjs inkomstnivå med familjens inkomstnivå före förmånsåtagarens död i fråga om familjer i olika situationer — när maken med den högre inkomsten respektive maken med den lägre inkomsten har dött — och familjer, som lever under olika förhållanden — familjer med många respektive få barn, och familjer med stora respektive små inkomster — visar det sig att den schablonmässiga metoden "pension till alla eller pensionen bort från alla" i många fall skulle leda till ett oskäligt resultat.

I de fall, där bägge makarna förvärvsarbetar tills den ena av dem dör (och den andra fortsätter att arbeta), utgör den efterlevande familjens totala nettoinkomst 66—100 procent av den tidigare nettoinkomsten beroende på inkomstklassen, om det finns ett barn med rätt till familjepension. Om det finns flera sådana barn, utgör den disponibla inkomsten 80—100 procent av den tidigare inkomsten, och vissa fall kan nettoinkomsten till och med överstiga den tidigare nettoinkomsten (närmast i familjer med små inkomster). Flerbarnsfamiljerna med två arbetande vuxna har alltså en förhållandevis trygg ställning. Men för en barnlös änka, som har förtjänat mindre än maken, kan inkomstnivån sjunka till hälften av den tidigare eller ännu mera, i värsta fall till 35 procent av den tidigare nivån, även om hon fortsätter att arbeta.

Om den andra maken uppstår invalidpension, när försörjaren dör, är sänkningen av inkomstnivån likaså kännbar. Änkan får 45—57 procent av den tidigare inkomsten, om hon är barnlös och före makens död hade varit den som förtjänade mindre. Om hon är den av makarna som hade förtjänat mera eller om hon har flera barn, är läget för hennes del bättre.

Det är en allmän tanke, att man allt efter som kvinnorna i ökad omfattning själva förtjänar sig en arbetspension borde förskjuta familjepensioneringens tyngdpunkt från änkepensionen mot barnpensionen. Det finns familjer, där änkepensionen utgör en så liten del av den totala inkomsten, att den saknar praktiskt betydelse. Men jämförelserna visar också, att det fortfarande finns ensamstående änkor och änklingar samt änkor och änklingar med ett barn att försörja, som är i behov av ekonomiskt stöd. Det vore kanske en lösning att änkepension, liksom andra förmåner, beviljades med beaktande av vederbörandes situation utan hänsyn till könet, så att ett nytt samordningssystem tillskapades.

Yrjö Larmola

Dessa kära små kvinnor med sina små pensioner

Den som är man och har ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare fick i fjol i genomsnitt 1430 mark i månaden i arbetspension. Det är ingen summa att förakta, i synnerhet om man beaktar att folkpensionen ännu kommer ovanpå det hela.

Men motsvarande ålderspension för en kvinna var bara 620 mark. Var är felet?

I lönepolitiken förstås. Arbetspensionernas nivå är beroende av arbetsinkomstens nivå. Men orsaken till skillnaden står delvis att finna längre bort än i lönepolitiken. Det är i själva verket mycket fråga om hur kvinnorna placerar sig och vilka möjligheter de har att placera sig på arbetsmarknaden.

Kvinnornas deltagande i arbetslivet har visserligare blivit både livligare och mångsidigare på 1960- och 1970-talen, men fortfarande behövs för männen två kortlådor och för kvinnorna bara en när Pensionsskyddscentralen tar med sig sitt register över arbetsförhållanden i form av ett mikrofilmskartotek till en mäska. Detta trots att det finns betydligt flere kvinnor i aktiv ålder än män. Två lådor för männen mot en knapp låda för kvinnorna! Så mycket mera män finns det i arbetslivet och så mycket mångsidigare är männens arbetshistoria.

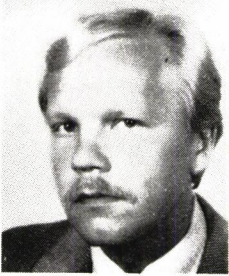
Marja-Liisa Anttalainen berättar i en undersökningsrapport, som publicerades i fjol, att det finns en klar indelning i kvinnliga och manliga branscher på arbetsmarknaden. Till de kvinnliga branscherna hör hushåll, vård, service, undervisning, jordbruksarbete, hus-

djursskötsel, kontorsarbete, livsmedels- och beklädnadsindustriarbete, och försäljning. Manliga branscher är juridik, religion, bevakning och skyddande, förvaltning, handel, företagsverksamhet, teknik, industriarbete, trafik och transport. I de kvinnliga branscherna utgjordes 83 procent av arbetskraften av kvinnor och i de manliga branscherna 82 procent av män. Siffrorna härstammar från mitten av 1970-talet, men utbildningsfördelningarna visar inte heller idag några större förändringar. Andelen flickor i gymnasiet har ökat och vi har fått allt flera kvinnor med lång teoretisk utbildning, men hur placerar sig dessa kvinnor i arbetslivet? Får de ett arbete som motsvarar deras utbildning?

När männen under andra världskriget befann sig vid fronten och kvinnorna märkte, att de utmärkt väl kunde fylla männens plats i produktionen, skedde en första uppluckring av den könsbundna yrkesbilden. Men attityderna har förändrats mycket långsamt. Så långt har vi i alla fall nått, att en kvinna idag har deltagit i statsrådets arbete på en annan post än som social- och hälsovårdsminister — de dagar då vi hade vår första kvinnliga socialminister Miina Sillanpää ligger redan långt tillbaka i tiden. Håller attitydförändringsprocessen nu på att bli snabbare, såsom många andra processer i vårt samhälle? Tillsvidare tävlar kvinnorna dock med männen på männens villkor. Vid sammanträdena sitter de med ett utkast till promemoria framför sig och en kasse bredvid sig på golvet.

Inom pensionspolitiken torde det vara möjligt att minska ojämlikheten mellan könen i samband med prövningen av behovet av familjepension. Hur arbetsmarknadsorganisationernas ledande organ — så här oss män emellan — sedan sköter saken för den aktiva befolkningens del är en annan femma.

YLLA

MARKKU KOPONEN

Diskrimineras männen i arbetspensionslagarna?

I samband med det FN-möte, som hölls i augusti 1980 i Köpenhamn med anledning av internationella kvinnoårstiondet, undertecknade Finland en allmän överenskommelse om avskaffande av kvinnodiskriminering. Enligt överenskommelsen skulle kvinnorna utgående ifrån principen om jämlikhet mellan könen garanteras likadana rättigheter som männen. Överenskommelsen har ännu inte ratificerats av Finland.

Våren 1981 bad Statsrådets kansli med anledning av den punkt i överenskommelsen, som gällde den sociala tryggheten och i synnerhet pensionering, Pensionsskyddscentralen avge utlåtande om nuvarande lagstiftning och praxis samt om de lagstiftningsreformer och andra utvecklingsåtgärder, som skulle bli nödvändiga om man önskar uppfylla de i överenskommelsen ingående förpliktelserna. I sitt utlåtande, som gällde arbetspensionslagarna inom den privata sektorn APL, KAPL och FöPL, konstaterade Pensionsskyddscentralens styrelse, att det varken i dessa lagar eller i fråga om deras praktiska tillämpning finns några sådana kvinnodiskriminerande faktorer, som skulle utgöra hinder för en ratificering av överenskommelsen.

Här nedan granskas lagstiftningen inom arbetspensionssystemet till den del könet kan ha betydelse för pensionsrätten, pensionens belopp eller andra liknande omständigheter.

ÄNKEPENSION ENDAST TILL KVINNOR

Rätt till familjepension efter en man har änkan, förmånslåtarens barn samt sådana barn till änkan, vars försörjning förmånslåtaren och änkan gemensamt dragit försorg om. Efter en kvinna är däremot endast hennes egna barn berättigade till pension; den efterlevande maken och hans barn, som inte är förmånslåtarens barn, kan inte få pension efter en kvinna.

Om man tänker på jämlikheten mellan könen är lagrummet motstridigt: könet utgör kriterium för efterlevande makes pensionsförmån. Denna orättvisa är speciellt kännbar för de änklings, vars hustru hade varit deras huvudsakliga försörjare.

Lagrummet försätter också familjer med en och samma inkomstnivå i olika ställning beroende på vilkendera maken som förtjänar familjens huvudsakliga inkomst. En man som an-

svarar för familjens utkomst är enligt lagen försäkrad mot döden, och familjens utkomst är alltså i detta avseende tryggad. I en familj, där hustrun är den huvudsakliga inkomsttagaren, är det däremot endast hustruns barn som har motsvarande lagstadgade trygghet. En hustru, som vill ge sin make motsvarande trygghet, måste ta en frivillig, individuell livförsäkring, som hon måste bekosta med medel som i motsvaranden familj med mannen som huvudsaklig försörjare kan användas för annan konsumtion. Det är således inte fel att påstå, att lagrummet diskriminerar inte bara änklings utan även sådana familjer, där hustrun är den huvudsakliga försörjaren.

MOTIVERING

I regeringens proposition till riksdagen år 1966 motiveras det ifrågasvarande lagrummet med att det i praktiken är sällsynt att en änking är i behov av familjepensionsskydd. Enligt propositionen kan en man vanligen försörja sig genom sitt arbete eller också får han för tryggande av sin utkomst invalid- eller ålderspension.

En sådan motivering är numera delvis föråldrad. Det har efter 1960-talet blivit allt vanligare, att mödrar till minderåriga barn förvärvsarbetar och samtidigt hånder det allt oftare att en kvinna är den huvudsakliga försörjaren i en familj. Situationen är alltså numera den, att pension aldrig utbetalas efter en kvinna, trots att ett behov av pensionen mycket väl kan föreligga, och å andra sidan att änkepension efter en man kan beviljas åt en person, som med beaktande av sin egen inkomst eller pension inte alls vore i behov därav.

STRIDER MOT GRUNDLAG

I Österrike har man konstaterat, att landets familjepensionsstadganden, enligt vilka en kvinna får familjepension på mindre stränga villkor än en man, är diskriminerande och sålunda strider mot grundlag. Grundlagsdomstolen har därför beslutat, att familjepensionsstadgandena skall ändras på denna punkt och att rätten till familjepension skall grunda sig på den efterlevande makens inkomstnivå och inte på vederbörandes kön.

BARNAVÅRDSTID

Lagen om pension för arbetstagare innehåller också ett annat lagrum, där man gjort skillnad mellan könen. En kvinnlig arbetstagare går enligt 6 § APL inte under den tid hon är hemma för att ta hand om små barn miste om sin rätt till s.k. kommande tid i fall av arbetsoförmåga. En förutsättning är härvid, att kvinnan har haft hand om ett barn, som inte fyllt tre år, under tiden mellan den i lagen föreskrivna normala karenstiden om ett år och tidpunkten för arbetsoförmågans inträde. Denna tid får inte överstiga 9 år. En man, som stannar hemma från arbetet för att ta hand om ett barn, har inte motsvarande rätt. Detta lagrum har tillkommit år 1979!

FRÄMJAR ROLLTÄNKANDET

Även om syftet med de ovan avsedda lagrummen har varit att ge förmåner till dem som behöver sådana, har man samtidigt kommit att stöda uppfattningen, att kvinnans plats är i hemmet hos barnen. Då kvinnans sociala trygghet som mottagare av familjepension och barnavårdare också efter den egentliga moderskapsledigheten är större än mannens, kan detta — i en i övrigt jämbördig valsituation — leda till att det just blir kvinnan som stannar hemma för att ta hand om barnen. Ju längre barnavårdstiden och frånvaron från arbetet varar, desto sämre blir kvinnans eget arbetspensionsskydd.

I värsta fall kan det gå så, att kvinnans bättre förmåner visar sig vara skenbara. Det händer om äktenskapet längre fram när barnen blivit stora upplöses och när den tidigare maken, som eventuellt har stött sin forna hustru ekonomiskt även efter skilsmässan, avlider. Då har kvinnan varken en egen arbetspension eller en änkepension att trygga sig till.

I praktiken är det troligen i alla fall oftast andra omständigheter än frågan om vems sociala trygghet som är bättre som avgör vilkendera maken som eventuellt stannar hemma för att ta hand om familjens barn.

MEDELLÖNESYSTEMET I KAPL

Också i den pensionsförordning, som berör KAPL-branscherna, har de två könen nämnts särskilt för sig. De medellöner som används vid samordning skall enligt förordningen fastställas

särskilt för män och kvinnor.

Syftet med medellönen är att skapa en så god mätare av de försäkrades faktiska inkomster som möjligt. Eftersom kvinnornas lönenivå i vissa branscher avviker betydligt från männens, har man i de ifrågavarande branscherna fastställt skilda medellöner för män och kvinnor.

Systemet med medellöner har dock knappast någon betydelse i jämlikhetsavseende. Om en arbetstagares faktiska lön har avvikit väsentligt från den fastställda medellönen, skall den faktiska lönen nämligen enligt förordningen användas som samordningsgrund.

VEDERTAGARNA BRUK

Förutom de ovan nämnda punkterna i lagar och förordningar finns det vissa detaljer i själva det praktiska arbetspensionssystemet, som kan försätta män och kvinnor i olika ställning. Det gäller t.ex. försäkringstekniken och frågan om sänkt pensionsålder. Att de två könen inte är jämlika på dessa punkter, beror liksom i fråga om KAPL-medellönesystemet till största delen på allmänna omständigheter utanför pensionsystemet, såsom lönemässiga skillnader, arbetstakt eller t.ex. statistiska medellivslängder.

OJÄMLIKHET OCKSÅ INOM LFÖPL-SYSTEMET

I motsvarande utlåtande om LFöPL och AvtrPL konstaterar Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, att kvinnans pensionsrätt enligt bägge lagarna generellt sett är bättre än mannens. Förutom familjepension nämns i Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts utlåtande bl.a. generationsväxlingspensionssystemet, inom vilket en husmor har latent pensionsrätt. Sådan pensionsrätt har männen inte. Enligt lagen om avträdelsepension, som stadgar att den allmänna åldersgränsen för pension är 55 år, kan en till pension berättigad mans hustru eller änka likaså få pension redan vid 45 års ålder.

Vad diskrimineringen av kvinnorna beträffar torde LFöPL-stadgandena om arbetsinkomstens fördelning återigen ha den största betydelsen. På små lägenheter (under 8 LFöPL-hektar) fördelas arbetsinkomsten jämnt mellan husbonden och värdinnan. Om LFöPL-hektaren är flera än åtta, blir det bara husbonden som får

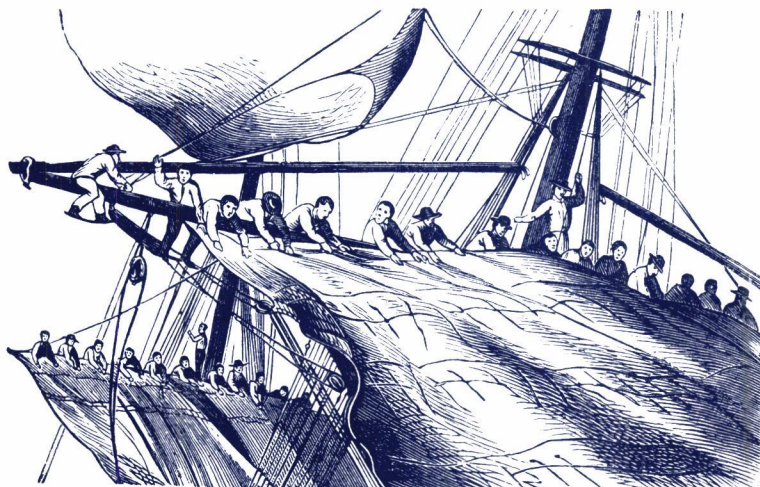
arbetsinkomst för den överskjutande delen. Husbonden kan vara en kvinna, men värdinnan kan aldrig vara en man. T.ex. på en lägenhet, där ett äkta par arbetar, fastställs kvinnans arbetsinkomst således — utom i fråga om små lägenheter — till ett mindre belopp än mannens oberoende av arbetsfördelningen mellan makarna. Av särskilda skäl kan man dock avvika från detta schablonmässiga förfaringssätt.

ÄNDRINGSFÖRSLAG TILL SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

Pensionsskyddscentralens styrelse har efter en skrivelse från Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt gjort en framställning hos social- och hälsovårdsministeriet om en ändring av grunderna för LFöPL-arbetsinkomstens fördelning. Enligt framställningen skulle arbetsinkomsten för en odling fördelas mellan idkarna av gårdsbruk i proportion till deras deltagande i arbetena på odlingen. I fråga om makar skulle stadgandena ytterligare preciseras så, att bägge makarna först skulle få en tredjedel av arbetsinkomsten, varefter den återstående tredjedelen skulle fördelas så som makarna önskar eller, om makarna inte framför några önskemål, jämnt mellan bägge makarna. På synnerliga skäl kunde en avvikelse från detta göras. Framställningen innebär, att makar försätts i en jämbördig ställning.

FRÅGAN OM JÄMLIKHET MELLAN KÖNEN

Jämlikhetsdiskussionen har i allmänhet präglats av ett ensidigt betonande av att kvinnorna blir diskriminerade och borde ges en med männen jämbördig ställning. Debatten har utgått ifrån att kvinnorna bör tillförsäkras samma rättigheter som männen. Saken borde emellertid granskas ur ett vidare perspektiv, med utgångspunkt i principen om allmän jämlikhet mellan könen. Inom arbetspensionssystemet skulle det t.ex. betyda att familjepensionen utvecklades med beaktande av de förändringar som skett i vårt samhälle. Änkepensionen borde härvid basera sig på sådana kriterier, enligt vilka pensionsrättsbestämmelserna skulle bli bättre och rättvisare, i stället för att man, såsom nu är fallet, låter könet vara avgörande.

MARKKU SIRVIÖ

Pensionsskyddscentralens automatiska pensionsutdragsservice

Med automatisk pensionsutdragsservice menas här den pensionsutdragsservice, som Pensionsskyddscentralen tillhandahåller på eget initiativ. Huvudserviceformen är här översändande av utdrag till dem som bytt APL-arbetsförhållande. Dessutom sänder Pensionsskyddscentralen på eget initiativ pensionsutdrag till dem som närmar sig pensionsåldern. I stället för arbetspensionskort ges också numera ett pensionsutdrag. Pensionsutdrag skickas även ut på basen av särskilda avtal med Pensionsskyddscentralen.

Pensionsutdraget ger besked om de registrerade APL- och KAPL-arbetsförhållandena samt om FöPL- och LFöPL-företagsverksamhet. Dessutom innehåller utdraget uppgift om avslutade anställningsförhållanden inom den offentliga sektorn. Eftersom utdraget visar en människas hela arbetshistoria inom ramen för den privata sektorn med dessa arbetspensionslagar, får mottagaren genom utdraget reda på sitt pensionskydd och pensionskyddets nivå. Utdragsservicen tjänar emellertid också ett annat syfte. Det utgör ett redskap för APL-övervakningen; tack vare utdragsservicen blir det möjligt att rätta till fel och avhjälpa brister.

UTDRAGSSERVICEN FÖR DEM SOM BYTT ARBETSFÖRHÅLLANDE

Pensionsskyddscentralens styrelse antog i februari 1976 en plan för effektivisering av APL-övervakningen. Planens förverkligande uppskötts på grund av vissa problem med att få adressuppgifter från befolkningsregistret. Ett försök med automatisk pensionsutdragsservice satte igång i maj 1977. I början av år 1979 inleddes den egentliga automatiska pensionsutdragsservicen, sedan det visat sig att experimentet med automatiskt utskickande av pensionsutdrag till arbetstagarna utfallit väl. Till en början skickades pensionsutdrag till arbetstagare, vilkas arbetsförhållande hade upphört under år 1977 och delvis dessutom till dem vilkas arbetsförhållande hade upphört under år 1979.

Pensionsutdragsservicen för dem som bytt arbetsförhållande baserar sig på pensionsanstaltarnas anmälan till Pensionsskyddscentralen om APL-arbetsförhållandens upphörande. En arbetstagare, vars APL-arbetsförhållande upphört, får på basen av adressuppgifter från Befolkningsregistercentralen motta ett pensionsut-

drag ungefär ett år efter arbetsförhållandets upphörande. En tidsdifferens på ett år har ansetts nödvändig av två skilda skäl. Dels dröjer det ungefär ett halvt år innan uppgiften om ett arbetsförhållandes upphörande når Pensionsskyddscentralen och dess register och dels har man ansett att det är rationellt att vänta ytterligare ett halvt år för att hinna få in anmälan om ett nytt arbetsförhållandes inledande. Tack vare detta dröjsmål på omkring ett år blir det ofta möjligt att ta upp såväl uppgifter om ett avslutat arbetsförhållande som uppgifter om ett nytt APL-arbetsförhållande på pensionsutdraget till en försäkrad.

Eftersom den automatiska pensionsutdragsservicen baserat sig på en pensionsanstalts anmälan till Pensionsskyddscentralen om att ett arbetsförhållande upphört, kan pensionsutdrag skickas endast till sådana arbetstagare, vilkas arbetsgivare skött pensionsförsäkringen på ett tillbörligt sätt. Om en arbetsgivare inte har haft någon försäkring eller om en arbetstagares arbetsförhållande inte har ingått i en arbetsgivares försäkring, får arbetstagaren inte automatiskt något utdrag efter avslutat arbetsförhållande. Detta missförhållande är emellertid i viss mån avhjälpt i och med att en arbetstagare senare, i samband med avslutandet av ett nytt arbetsförhållande, kan uppdaga tidigare fel. Han kan då i sitt nya utdrag se att ett arbetsförhållande aldrig har blivit registrerat och saknas i hans arbetshistoria. — I samband med informationen om pensionsutdragsservicen har det också framhållits, att en arbetstagare bör ta kontakt med Pensionsskyddscentralen, om han inte har fått ett utdrag inom ett år från det han avslutat ett arbetsförhållande.

Innan den egentliga automatiska pensionsutdragsservicen kom igång skickade Pensionsskyddscentralen år 1977 i experimentsyfte ut sammanlagt 99 000 utdrag. Av dem som fått ett utdrag tog ca 1 400 personer eller ca 1,4 % kontakt med Pensionsskyddscentralen på grund av brister eller fel i registeruppgifterna. De 1 400 personerna hade sammanlagt omkring 2 100 arbetsförhållanden, som måste redas ut, och utredningarna ledde till uppdagandet av omkring 200 arbetsgivare, som helt och hållet hade försummat sin försäkringsplikt. Största delen av

de försumliga arbetsgivarna var förhållandevis små arbetsgivare. Närmare hälften av dem var hembiträdesarbetsgivare, som i allmänhet bara hade en anställd. Även om de fall som kräver utredning sålunda är relativt få, visar experimentet dock att en övervakning behövs.

Pensionsutdrag skickas inte automatiskt till den som är under 30 år eller har fyllt 63,5 år. År 1978 utskickades 28 600 utdrag med anledning av avslutade APL-arbetsförhållanden, år 1979 skickades 91 000 utdrag och år 1980 118 000 utdrag.

Pensionsskyddscentralens pensionsutdragsservice kommer i mån av möjlighet ytterligare att utvidgas. Utvidgningen skulle närmast beröra dem som arbetar i långvariga, fortgående APL-arbetsförhållanden och de KAPL-försäkrade, som nuförtiden står utanför den automatiska pensionsutdragsservicen.

ÖVERSÄNDANDE AV PENSIONSUTDRAG PÅ BASEN AV ANNAT AVTAL

Pensionsskyddscentralen skickar även ut pensionsutdrag på basen av särskilda avtal. Man har bl.a. skickat ut pensionsutdrag till arbetstagare i KAPL-branscherna i samarbete med Arbetspensionskassan. På basen av särskilda avtal har utdrag även sänts till medlemmarna av hotell- och restaurangpersonalens förbund och till medlemmarna av Finlands musikerförbund.

PENSIONSUTDRAG I STÄLLET FÖR ARBETSPENSIONSKORT

Pensionsskyddscentralen upphörde i maj 1977 att utfärda arbetspensionskort, och arbetspensionskortet ersattes då av ett pensionsutdrag. Ett sådant utdrag skickas alltså till den som första gången inleder arbetsförhållande, som lyder under APL. Till sådana arbetstagare har Pensionsskyddscentralen årligen skickat ut 60 000—80 000 utdrag.

PENSIONSUTDRAG TILL DEM SOM NÄRMAR SIG PENSIONSÅLDERN

I början av år 1980 togs ett system för uträknande av ålderspensioner i förväg i bruk. För detta uträknande sänder Pensionsskyddscentralen räkneuppmäningar till pensionsanstalterna. Samtidigt matar Pensionsskyddscentralen ut pensionsutdrag för de ifrågavarande arbetstagarna. Pensionsutdraget vidarebefordras sedan av pensionsanstalten till arbetstagaren tillsammans med en förhandsifylld pensionsansökningsblankett. En del pensionsanstalter skickar dock ut ett eget utdrag till dem som närmar sig pensionsåldern. Utdrag av det här slaget skickas årligen till närmare 30 000 personer.

FEEDBACK FRÅN PENSIONS-UTDRAGSSERVICEN UNDER ÅREN 1979 OCH 1980

År 1979 skickade Pensionsskyddscentralen pensionsutdrag till sammanlagt 336 449 arbetstagare. I antalet har även beaktats de utdrag, som översänts på grund av förfrågningar från arbetstagares sida, nuförtiden omkring 10 000 utdrag i månaden. Utdrag gav upphov till 7 250 förfrågningar. Ca 2,2 % av de utsända utdragen ledde alltså till en förfrågan. Arbetstagarna anmälde sammanlagt 9 469 fall, där de ansåg att någonting saknades eller att ett fel hade begåtts, dvs. i genomsnitt ca 1,3 brister eller fel per förfrågan.

År 1980 skickade Pensionsskyddscentralen allt som allt ut 283 428 pensionsutdrag. Med anledning av dessa utdrag gjordes sammanlagt 5 740 förfrågningar, dvs. ca 2,0 % av de utsända utdragen. Till Pensionsskyddscentralen anmäldes 8 830 fall, där arbetstagarna ansåg att någonting saknades eller att ett fel förelåg, dvs. i genomsnitt ca 1,5 brister eller fel per förfrågan.

Sammanfattningsvis kan det konstateras, att det inte har hittats mycket fel och brister, om man beaktar att APL berör omkring 1,1 miljoner arbetstagare. Antalet arbetsgivare som regelbundet betalar ut lön är omkring 100 000 i vårt land.

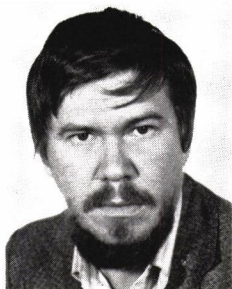
DEN AUTOMATISKA PENSIONS-UTDRAGSSERVICEN EN HJÄLP VID APL-ÖVERVAKNINGEN

Under de första APL-tiderna blev försummelser med att uppta försäkring oftast uppdagade först när arbetstagarna ansökte om pension. Syftet med APL-övervakningen är att rätta till missförhållanden som beror på försummad försäkringsplikt i ett så tidigt skede som möjligt och att få APL-arbetsförhållandena riktigt registrerade före respektive arbetstagares pensionering.

Detta syfte tjänar också Pensionsskyddscentralens omfattande och systemetiska pensionsutdragesservice vid sidan av andra anlitade övervakningsmetoder. Här kan det vara av intresse att notera, att denna serviceform har tillkommit helt på arbetspensionssystemets eget initiativ.

PENSIONSUTDRAGSSERVICEN ÖKAR PENSIONSRETANDET

Arbetstagarnas intresse för pensionsskyddet har ökat från arbetspensionslagarnas första tider. Den allt mera komplicerade arbetspensionslagstiftningen gör det nödvändigt med en klar och begriplig information om arbetstagarnas pensionsskydd. Den automatiska pensionsutdragsservicen hjälper, jämsides med den allmänna informationen, till att öka arbetstagarnas vetande i pensionsutdragsfrågor.

REIJO LAATUNEN

Arbetspensionsskyddet 1980 i siffror

Med stöd av de fyra arbetspensionslagarna inom den privata sektorn utbetalades år 1980 omkring 4,95 miljarder mark i pensioner. Antalet pensioner ökade under året med ca 35 000. Högkonjunkturen under år 1980 avspeglar sig i en ökning av antalet försäkrade. T.ex. antalet företagare, som omfattades av lagen om pension för företagare, ökade under året från 95 000 till 99 000.

Artikelförfattaren arbetar som forskare vid Pensionsskyddscentralens planeringsavdelning.

UTBETALDA PENSIONER

I lagstadgade pensioner utbetalades år 1980 omkring 17,4 mrd mk. Pensionerna fördelade sig på följande sätt: (en del baserar sig på förhandsuppgifter och en del har uppskattats):

Arbetspensioner inom den privata sektorn (inkluderar även pensionerna enligt lagen om sjömanspensioner) 5 030 Mmk
Arbetspensioner inom den offentliga sektorn 4 490 Mmk

Folkpensioner	6 840 Mmk
Pensioner enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst, trafikförsäkringslagen och lagen om olycksfallsförsäkring	1 080 Mmk
Summa	17 440 Mmk

Dessa 17,44 mrd utgjorde ungefär 9,3 % av 1980 års bruttonationalprodukt till marknadspris. Motsvarande siffra för föregående år var ca 9,4 %. År 1980 var ett år med ekonomiskt uppsving och produktionen ökade därför något snabbare än pensionsutgifterna.

PENSIONERNA INOM DEN PRIVATA SEKTORN PENSIONSUTGIFTEN

År 1980 utbetalades omkring 4,95 miljarder mark i APL-, KAPL-, FöPL- och LFöPL-pensioner. Härav stod tillägsskyddet för ca 194 Mmk. Pensionsutgiftens nominella ökning var ca 18,4 %. Indexjusteringarna i början och mitten av året förklarar ca 10,2 % av ökningen.

Tabell 1. Pensionsutgiften år 1980 per pensionsslag och pensionsanstalt, Mmk

	APL	KAPL	FöPL	LFöPL	Totalt
Grundskyddspensioner					
Ålderspensioner	1 450	228	269	284	2 230
Invalidpensioner	1 132	313	147	191	1 784
Arbetslöshetspensioner	81	34	3	9	127
Familjepensioner	414	103	58	44	619
Sammanlagt	3 078	678	477	528	4 760
Tillägspensioner	191	—	4	—	194
Sammanlagt	3 269	678	481	528	4 954

Talen är inte tvångsavstämda.

PENSIONERNAS ANTAL

Tabell 2. Arbetspensionernas antal 31. 12. 1980 per pensionsslag och pensionsanstalt

	APL	KAPL	FöPL	LFöPL	Totalt
Ålderspensioner	134 500	39 800	19 600	89 100	283 000
Invalidpensioner	80 300	35 900	11 100	47 500	174 800
Arbetslöshetspensioner	7 900	4 700	400	1 500	14 500
Familjepensioner	46 000	24 500	7 400	17 600	95 500
Sammanlagt	268 700	104 900	38 500	155 700	567 800

Pensionernas antal ökade under året med ca 35 000. Av pensionsslagen i tabell 2 har arbetslöshetspensionerna ökat snabbast. Ökningen var för deras del ca 6 500 st eller ca 80 %. Den snabba ökningen beror i första hand på att

åldersgränsen för rätt till arbetslöshetspension sänktes 1. 1. 1980.

Invaldpensionernas antal har däremot varit nästan oförändrat i två års tid.

MEDELPENSIONEN

Tabell 3. Genomsnittlig månadspension 31. 12. 1980, mk/mån

	APL	KAPL	FöPL	LFöPL	Totalt
Ålderspension	951	500	1 194	282	694
Invaldpension	1 127	699	1 049	319	815
Arbetslöshetspension	929	656	855	540	798
Familjepension	780	359	697	220	562
Sammanlagt	974	542	1 053	289	712

Talen i tabell 3 gäller minimiskyddet. Medelpensionen uppvisar fortfarande en stadig ökning: medan beloppet av den löpande pensionen i slutet av året var 712 mk/mån, uppgick den år 1980 beviljade medelpensionen till 777 mk/mån.

täktens ökning beror utom på en höjning av premienivån även på att inkomstnivån inom den privata sektorn steg med ca 12,4 procent samt på den ovan beskrivna ökningen av de försäkrades antal.

DE FÖRSÄKRADE OCH PREMIEINTÄKTEN

Högonjunkturen under år 1980 resulterade inte endast i en förbättrad sysselsättning utan även i en ökning av antalet försäkrade. De olika pensionslagarna omfattade 31. 12. 1980 APL 1 130 000, KAPL 240 000, FöPL 99 000 och LFöPL 245 000 personer. Motsvarande personantal ett år tidigare var: APL 1 080 000, KAPL 230 000, FöPL 95 000 och LFöPL 255 000.

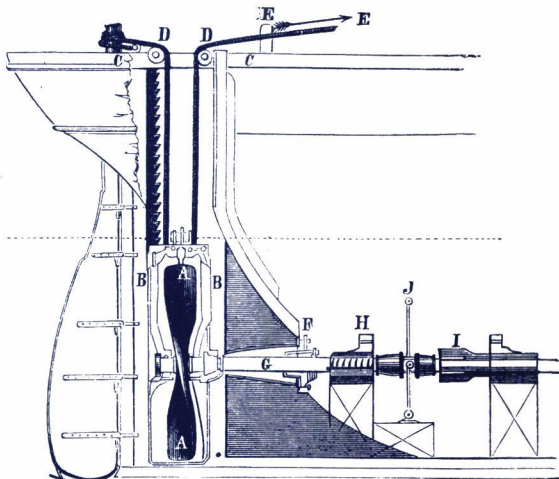
För jämförelsens skull kan det nämnas, att den totala lönesumman inom vår nationalekonomi år 1980 utgjorde 84,5 mrd mk.

De genomsnittliga pensionsförsäkringsavgifterna i procent av löner eller arbetsinkomster var under åren 1979 och 1980:

	APL	KAPL	FöPL	LFöPL
1979	11,7 %	11,7 %	10,8 %	4,9 %
1980	13,3 %	13,3 %	11,6 %	5,3 %

I APL- och KAPL-försäkringspremie för år 1980 ingår 0,3 procentenheter amortering av 1978 och 1979 års ansvarsbrist. År 1979 ingick i dessa premier 0,2 procentenheter amortering av föregående års ansvarsbrist. Den icke-sänkta FöPL- och LFöPL-avgiften utgjorde sålunda 13 % av arbetsinkomsten år 1980.

Premieintäkten uppgick år 1980 uppskattningsvis till 7,9 mrd, mk, varav det registrerade tillägsskyddets andel var 390 Mmk. Premieintä-

”Rygg och arbetsförmåga” -seminariet 6–7. 4. 1981

I början av april anordnades på Invalidstiftelsen ett två dagar långt seminarium över temat ”Rygg och arbetsförmåga”. Vid seminariet, som närmast var avsett för arbetstagare med praktiska hälsovårdsuppgifter, dryftades uppkomsten av ryggbesvär samt de åtgärder, genom vilka det sämsta alternativet, invalidpensionering kunde undvikas.

Sjukdomarna i muskuloskeletala systemet och bindväven, till vilka ryggsjukdomarna hör, utgör numera den största sjukdomsgrupp som orsakar arbetsoförmåga. Åtgärder för förebyggande av ryggsjukdomar kan emellertid inte sättas in, förrän man vet vem eller vad dessa åtgärder borde gälla.

Tapani Melkas, som basen av ett material från Folkpensionsanstalten har studerat dem som blivit invaliderade på grund av sjukdom i muskuloskeletala systemet och bindväven, konstaterade, att dessa personer i fråga om ett par bestämda drag avvek från den totala befolkningen. De arbetsoförmögna var förhållandevis gamla. Bara 2% av dem var under 45 år. De bodde ofta i östra eller norra Finland, där även andelen lindriga fynd var större än på de andra områdena. Till den arbetsoförmögna karaktärsdrag hörde även en låg utbildningsnivå och arbete inom viss speciella branscher. Ungefär en tredjedel hade arbetat inom lantbruket och hälften av männen och en femtedel av kvinnorna hade haft industriarbete. Lantbruksarbetet hör som känt inte till de lättaste, men också de som arbetat inom andra områden hade utfört tungt kroppsarbete. För 87% av de undersökta hade lyftande och bärande utgjort viktiga moment i arbetet, och det var alltså ovanligt att arbetsoförmåga på grund av ryggbesvär

uppstått utan exceptionellt stort lyftande och bärande.

Enligt Melkas uppfattning borde man inom den ryggsjukdomsförebyggande verksamheten i första hand söka sig till arbetsplatsen och beakta de faktorer där, som belastar det muskuloskeletala systemet och bindväven alltför hårt. Försök med andra arbeten och åtgärder som skulle göra olika arbetsmoment lättare är emellertid sällsynta på arbetsplatserna. Inom den tunga industrin försvarade man sig med att det är svårt att ordna lämpliga arbeten, eftersom det är i det närmaste omöjligt att helt undvika besvärliga arbetsställningar och lyftande av olika slag. Den som har en ryggsjukdom kan inte heller på grund av dessa sjukdomars nyckfullhet placeras i en nyckelposition inom produktionen, eftersom den kunde innebära en alltför stor risk för produktionsresultatet. Ett arbete av något annat slag måste återigen betecknas som ett skyddat arbete, som ofta leder till sänkt yrkesstatus och lägre lön. Kraven inom arbetslivet hårdnar ständigt och det gör det svårt för äldre personer att få ett nytt och lättare arbete. I själva verket är situationen inte alltför ljus ens för yngre personer all yrkesmässig rehabilitering till trots.

I det nuvarande sysselsättningsläget borde en person med ryggsjukdom ha bättre yrkesutbildning än sina friska kamrater för att få ett arbete. Många seminariedeltagare framhöll dock att arbetsgivarnas attityd utgör det största hindret. Det förefaller att vara svårt att finna realistiska alternativ till en invalidpensionering, men det aktuella seminariet såg närmast som sin uppgift att konstatera faktum. Man framhöll, att det fick ankomma på senare seminarier att hitta på lösningar på problemet.

Lyssnarna vill höra om pensioner i sociala brevlådan

- *En dvärg fick sin pension indragen, när hon tog studentexamen.*
- *En kvinna med ena benet 3,5 cm kortare än det andra fick inte penninghjälp för anskaffande av ortopediska skodon.*
- *En kvinna i små omständigheter miste sin man ett halvt år innan hon skulle ha fått rätt till familjepension.*

Exemplen är hämtade bland de frågor som under årens lopp kommit in till Sociala brevlådan. Programmet tilldelades nyligen ett informationspris av Centralförbundet för Socialskydd. På programmet lyssnar varje vecka över en halv miljon människor.

Kaarina Alanen, som har haft hand om programmet i fem års tid, skulle gärna se ännu en anstalt inom fältet för social trygghet, en anstalt där det sunda förnuftet skulle få råda och sådana principer som rättvisa och skälighet skulle hyllas. Det skulle utgöra en garanti för att ingen förbigås i trygghetssammanhang.

”Nuförtiden får en människa bara höra att lagen inte gäller henne och därmed basta”, säger Kaarina Alanen. ”För oss människor är det ju viktigast att utkomsten är tryggad. Det må sedan vara kommunen, staten eller ett försäkringsbolag, som svarar för kostnaderna.”

Också den nuvarande programredaktören Marja-Leena Kylä-Utsuri tycker att systemen är alltför schematiska. Hon har varit med i brevlådan i ett års tid.

Kaarina Alanen är programproducent. Det är hon som i sista hand svarar för att programmet kommer ut i tid och med överenskommet innehåll. Programmet sänds varje tisdag och torsdag.

Bägge redaktörerna gör också andra program, närmast program med social anknytning, för radion. Kaarina Alanen hade precis fått färdigt ett program om en åldring som bäddpatient när vår tidning intervjuade henne.

Marja-Leena Kylä-Utsuri har senast gjort två program rörande pensioner. I det ena programmet får man veta hur det går till att ansöka om pension, och i det andra berättas det vad man kan göra om ens ansökan om invalidpension blir avslagen.

I de här programmen har pensionsrådgivaren

Pirkko Lipsanen från Lahtis medverkat som sakkunnig.

Marja-Leena Kylä-Utsuri hoppas, att varje kommun skulle få en pensionsrådgivare eller socialrådgivare. I brevlådan har bl.a. kommit fram ett fall där Arbetskraftsmyndigheterna rått en arbetslös att söka arbetslöshetspension ”där i Böle”.

Människor skäms ofta för att gå till socialrådgivaren, säger Marja-Leena Kylä-Utsuri. Hon hade en gång besökt en rådgivningsbyrå på landet och tyckte att det var underligt att gardinerna hängde för fönstren. ”Hit skulle ingen komma, om andra människor kunde se det”, fick hon till svar på sin fråga.

MÅNGA FRÅGOR OM PENSIONER

Största delen av frågorna gäller pensioner. Av någon anledning är det mest kvinnor som skriver till brevlådan. Kvinnorna börjar höra sig för om sin pension redan i 40-årsåldern, medan männen vaknar upp litet senare, berättar redaktörerna.

De frågor som rör pensioner besvaras av Pensionsskyddscentralens juridiska direktör Antti Suominen och informationssekreteraren vid Folkpensionsanstalten Tuulikki Alkio.

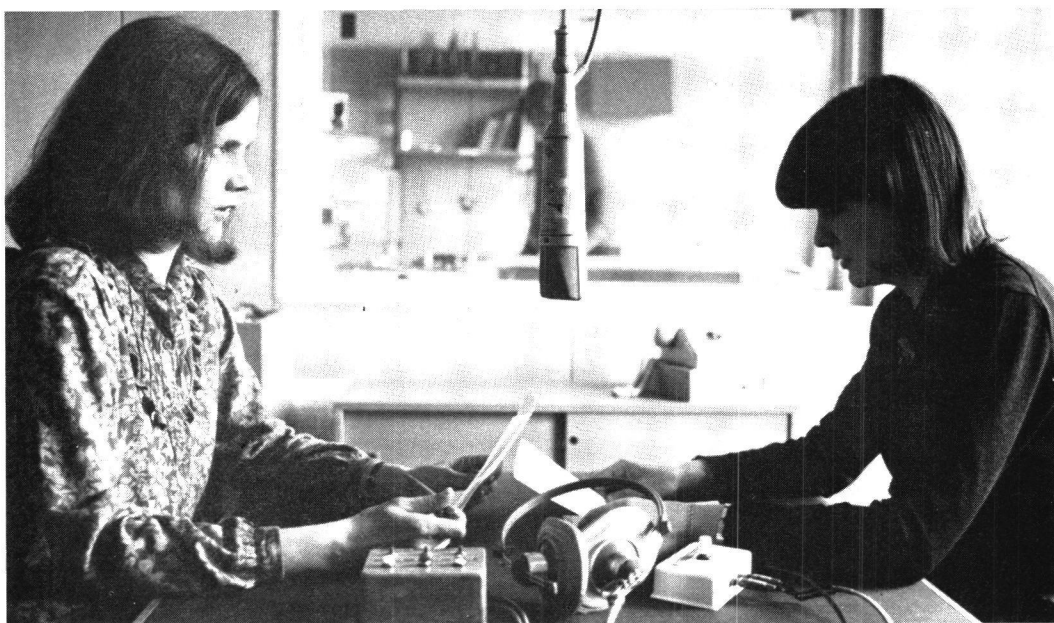
Man kan också få svar av experter på bl.a. bostadsfrågor och socialhjälpfrågor. Det senaste tillskottet till medverkarna i brevlådan är en hälsovårdscentralsläkare.

På pensionsidan finns det inga möjligheter till socialt fiffel, säger Kaarina Alanen och Marja-Leena Kylä-Utsuri. ”Då ska man allt vara en riktig jonglör”.

Problemet är snarare att människor inte får pension i tid utan måste ty sig till socialhjälp i väntan på pensionen.

Ett annat välbekant fenomen för redaktörerna är att en ansökan om invalidpension avslås, ibland i flera olika omgångar, och att alla överklaganden visar sig vara resultatlösa. Eller också har en sökande kunnat få delpension och har inga möjligheter att få det arbete, som skulle behövas för att utkomstnivån skall bli skälig.

”Människor undrar ofta, vem den där anonyma läkaren riktigt är, som är klokare än de läkare som de själva har träffat”, säger Kaarina Alanen.

Sociala brevlådans producent Kaarina Alanen (till vänster) och redaktör Marja-Leena Kylä-Utsuri.

”Det finns människor som inte vill tro att deras ansökan har avgjorts av en läkare utan tänker att det är någon välavlönad direktör där på pensionsanstalten som har varit framme.”

Kaarina Alanen fortsätter: ”Det borde finnas en utomstående instans, som skulle bedöma människors arbetsförmåga, en instans där man också kände till människornas arbetsförhållanden.”

Kaarina Alanen vill också göra pensionssystemen mindre komplicerade. ”Två skilda system är för mycket för ett litet land som Finland”, säger hon. ”Men på vilketdera systemet borde man då satsa?”

SVAR I RADION

Nästan alla frågor hinner besvaras i radion, berättar Marja-Leena Kylä-Utsuri. ”Jag brukar kombinera olika frågor kring ett och samma ämne. Det händer att man frågar om en bouppteckning borde göras inom fem eller tio år från ett dödsfall. Eftersom det entydiga svaret är tre månader, räcker det med ett svar på många brev.”

Under programmets första tider, på 1950-talet, behövdes det mycket flera redaktörer för att klara av alla brevhögarna. Nu får man bara ett tiotal frågor i veckan till Sociala brevlådan, som hör till de radioprogram som pågått längst utan avbrott.

”Pensionsanstalterna hör till våra bästa informatörer”, försäkrar redaktörerna.

De berättar att den publicitet som ett fall har fått genom lådan ibland har varit till nytta i samband med ett invalidpensionsavgörande. Några ändringar i lagstiftningen har program-

men emellertid inte lett till.

Det enda riksdagsspörsmål, som kommit till tack vare brevlådan, gällde frågan om barnvagnar i trappuppgångar.

”Ibland får man en hopplös känsla, när man konfronteras med den allestädes närvarande byråkratin och dess paragrafer”, säger redaktörerna.

Det finns emellertid också exempel på att ett ärende börjat löpa bättre efter det att redaktörerna har tagit kontakt med ett ämbetsverk.

Marja-Leena Kylä-Utsuri skulle önska att tjänstemännen på det sociala området hade litet större inlevelseförmåga.

”Det är ju inte tjänstemännens fel, det är ju på lagstiftningen det hänger”, säger Kaarina Alanen för sin del.

INGEN HELHETSSYN

”Just nu är det så, att ingen ser till klientens totala situation, utan den sociala tryggheten utvecklas uppspjälkt på olika sektorer, säger redaktörerna.

Radiohuset håller på att tömmas; det är fredag eftermiddag. Marja-Leena Kylä-Utsuri sitter ensam i sitt rum.

”Ett brev”, säger hon glatt och visar upp ett stort, brunt kuvert, där adressen är skriven med en ovan handstil.

En gammal man berättar hur illa han blev behandlad av tjänstemännen, när han gick för att ta reda på sina möjligheter att få bostad.

”Här har vi ett ämne att ta upp i vårt program”, säger Marja-Leena Kylä-Utsuri och skriver några ord på kuvertet.

Offentlighet är bra, säger redaktörerna.

Kirsti Suomivuori

ARI LAINE

Pensionsskyddscentralens kreditförsäkring – garanti, borgen eller försäkring?

Om Pensionsskyddscentralens kreditförsäkring används ofta benämningen garanti eller borgen. De två sistnämnda benämningarna är emellertid missvisande.

Kreditförsäkringsavdelningens biträdande chef Ari Laine gör i det följande reda för de med Pensionsskyddscentralens kreditförsäkring sammanhörande begreppen och terminologin.

Om man ser till antalet används Pensionsskyddscentralens kreditförsäkringar mest som säkerhet för pensionsanstaltarnas lån. Andra kreditförsäkringsformer är kreditförsäkringarna för fond- och ansvarsbrist samt kreditförsäkring som realtäckning. Då Pensionsskyddscentralens kreditförsäkring utgör säkerhet för ett lån och alltså är att betrakta som ett parallellfenomen till bankproprieborgen och även till utformningen mycket påminner om en bankborgen, talar man ofta om Pensionsskyddscentralens borgen eller garanti. Detta oriktiga eller inexakta uttryck är inte i och för sig så farligt, men det kan lätt leda till ett felaktigt resultat, när man skall leta upp med begreppet sammanhörande normer i lagboken.

Juridiskt sätt är det en klar skillnad mellan de i rubriken nämnda begreppen garanti, borgen och försäkring.

Garanti hör ihop med köp rörande och tillverkning av lösöre. Garantin utgör en förbindelse, där säljaren eller tillverkaren utfäster sig att enligt vissa bestämda villkor ersätta eventuella brister hos ett förmål, vilka uppdragas efter köpslutet.

Garantiärendena är typiska av konsumentskyddslagstiftningen berörda ärenden, som inte borde blandas ihop med borgen som utgör säkerhet för fullgörandet av en förbindelse.

Skillnaden mellan borgen och försäkring är inte fullt lika klar som skillnaden mellan garanti och de två övriga begreppen.

Bland alla olika försäkringsformer är kreditförsäkring förmodligen den försäkringsform, som gör det svårast att se skillnaden mellan garanti och försäkring. Skadeförsäkringsbolagens kreditförsäkringar innehåller i regel en klausul om proprieborgen vid givande av kreditförsäkring, varför det är motiverat att tänka sig att både normerna rörande garanti och normerna rörande försäkring kan tillämpas på ett kre-

ditförsäkringsavtal.

Lagstiftningen rörande garanti avviker på många punkter från försäkringslagstiftningen. Därför är det inte utan betydelse vilkendera lagstiftningen som tillämpas på kreditförsäkringarna.

Vicehäradshövding Veikko Klemetti höll 31. 3. 1976 ett föredrag vid Finlands försäkringsjuristers förbunds möte och konstaterade då utan att utreda frågan närmare, att det föreligger skillnader mellan borgen och kreditförsäkring på följande punkter:

1: Rättsnormerna rörande övervakningen. Idkande av försäkringsrörelse är en verksamhet, som är underställd offentlig kontroll. Om man bortser från bankborgen och statsborgen står borgensverksamheten utanför offentlig tillsyn.

2. Rättsnormerna rörande preskription. I en borgensförordning stadgas om särskilda preskriptionstider för proprieborgen och laglig borgen, och dessa tider avviker från de i lagen om försäkringsavtal stadgade preskriptionstiderna för fordran, som baserar sig på försäkringsavtal.

3. Rättsnormerna rörande regressrätt. Borgensmans regressrätt anses vara ostridig, medan försäkringsgivare måste tillgripa överföringsklausuler för att försäkra sig om överföring av en fordran.

4. Rättsnormerna rörande tidpunkten för erläggande av ersättning. Lagen om försäkringsavtal stipulerar om en tidsfrist för erläggande av ersättning. För betalning på grund av borgen har ingen tidsfrist stadgats i lagen.

5. Avtalsjämkning. Jämkning av försäkringsvillkor är enligt lagen möjligt. Motsvarande stadganden om borgen existerar däremot inte.

6. Rättspolitiska grunder. Försäkringsavtalsrätten erbjuder ett skydd åt försäkringstagaren och försäkringshavaren. Enligt stadgandena om borgen är det borgensmannen som utgör rättskyddsobjekt.

Pensionsskyddscentralens kreditförsäkringsverksamhet är en verksamhet, som regleras i lag. Därför är det kanske lättare att besvara frågan om borgen eller försäkring för Pensionsskyddscentralens kreditförsäkrings vidkommande än för skadeförsäkringsbolagens.

Pensionsskyddscentralens kreditförsäkring utgör ett avtal mellan tre parter: försäkringsta-

garen, försäkringsgivaren och försäkringshavaren. Försäkringsbrevsblanketten innehåller villkor som är bindande för alla parter. Ordet "borgen" förekommer inte i någon form på blanketten.

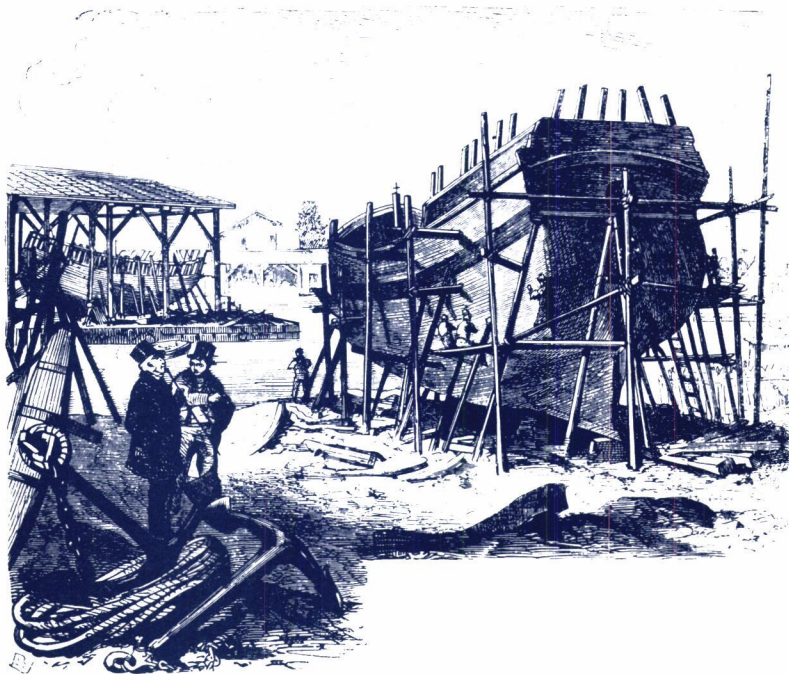
Den pensionsanstalt som enligt villkoren godkänt kreditförsäkring som säkerhet mottar i samband med ett försäkringsfall från Pensionskyddscentralen en försäkringsersättning, inte en betalning till följd av borgen.

Enligt de avtalsrättsliga läror, som bygger på den s.k. förtroendeteorin, bör rättshandlingar i första hand tolkas i enlighet med sin ordalydelse, såvida det inte visas, att parterna avsett någonting annat som avviker från avtalstexten, i vilket fall tolkningen bestäms av den gemensamma avsikten (Alanen: Yleinen oikeustiede ja kansainvälinen yksityisoikeus) Åtminstone Pensionskyddscentralen kan inte med kreditförsäkring mena någonting annat än försäkring, oberoende av att kreditförsäkring kan användas som en alternativ säkerhet till borgen.

Angående Pensionskyddscentralens kreditförsäkring stadgas i 13 § APL. I stadgandena i

denna paragraf nämns aldrig ordet "borgen" och där ingår inte heller någon som helst antydning om att borgensförordningen eller andra stadganden rörande borgen borde tillämpas på Pensionskyddscentralens kreditförsäkring. Inte heller förarbetena i samband med stiftandet av lagen om pension för arbetstagare ger någon som helst antydning om att det skulle vara fråga om en borgen, vilket vore följdriktigt, om lagstiftaren hade haft för avsikt att skapa en säkerhetsform, som borde skötas enligt stadgandena om borgen, i arbetspensionssystemet.

På de anförda grunderna förefaller det logiskt och klart, att säkerhet är ett överordnat begrepp med bl.a. borgen och kreditförsäkring som underordnade begrepp. Begreppet garanti borde däremot inte alls hänföras till säkerhetskategorin, såvida inte lagen om exportgaranti gjorde det möjligt att använda statens exportgaranti såsom säkerhet för en kredit. Det betyder dock inte att Pensionskyddscentralens kreditförsäkring skulle vara någonting annat än en försäkring, som används såsom säkerhet.

Gruvarbetarnas arbete, yrkesbana och invalidpensionering

Urval till ett yrke får en kanske att tänka på valet av rätt person för rätt uppgift. I alla yrken pågår emellertid en ständig passiv urvalsprocess, som fortgår hela den fackliga verksamhetstiden ut. När det finns möjlighet att välja söker sig människor till de uppgifter, som de tycker är lämpligast för dem. I gruvarbetarnas tunga yrke sker ett urval på grund av de svåra arbetsförhållandena och det tunga arbetet. I kolgruvorna har en sådan urvalsprocess konstaterats vara regeln.

En granskning av växlingarna i gruvarbetarnas yrkesbana, visar på många förflyttningar från en uppgift till en annan. Dessa förflyttningar är delvis en följd av förändringarna i gruvtekniken, men det finns också andra omständigheter, som gör yrkesbanorna olika. En del gruvarbetare kommer att ha tyngre uppgifter, medan yrkesbanan för andra är lättare. Syftet med den här relaterade undersökningen var

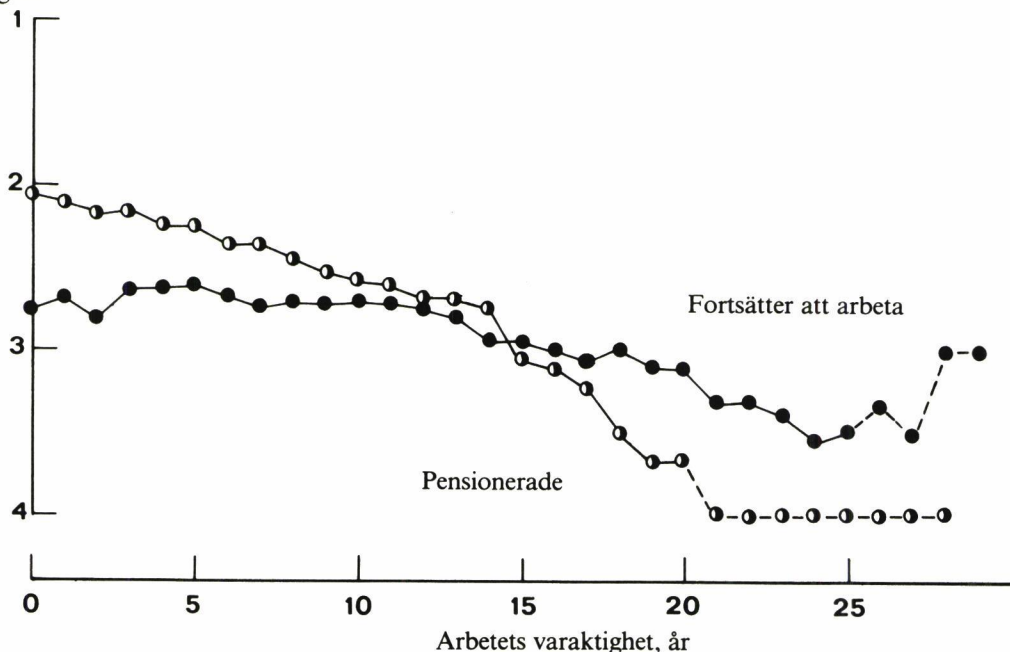
att klarlägga huruvida man genom en granskning av yrkesbanan kan konstatera hur påfrestningarna i arbetet leder till pensionering.

Ur personalen vid en gruva plockade man ut alla som blivit pensionerade före år 1976 och för var och en av de utplockade personerna valde man en jämförelseperson som börjat arbeta vid samma tidpunkt.

Data om varje persons arbetsuppgifter och deras varaktighet plockades ur ett personregister. Arbetsuppgifterna klassificerades på två sätt enligt den uppskattade fysiska påfrestningen och på basen av påfrestningsklassen och tiden i arbete räknade man ut ett påfrestningstal.

En granskning av påfrestningarna i arbetet på basen av antalet arbetsår ger vid handen, att pensionstagarna i allmänhet har börjat med tyngre uppgifter och senare har övergått till lättare, medan de som fortfarande arbetar har börjat

Arbetets påfrestningsgrad

Figur 1. Arbetsuppgiftsklassens påfrestningsgrad enligt antalet arbetsår för gruvarbetare som fortsätter att arbeta och pensionerade gruvarbetare. (De med brutna streck förenade värdena baserar sig på mindre än fem observationer.)

Påfrestningsklassificering: 1 = det tyngsta arbetet, 4 = det lättaste arbetet.

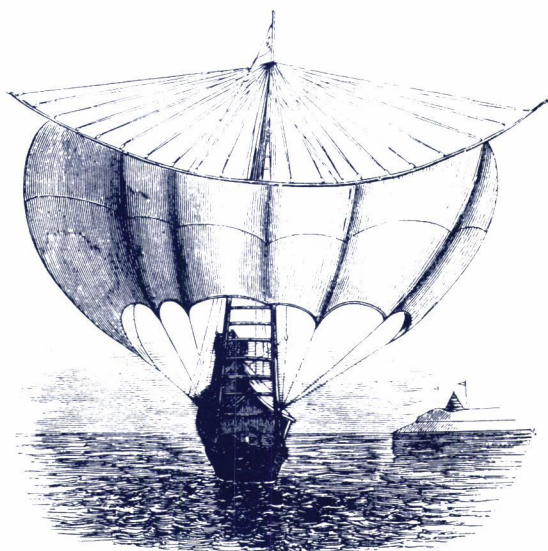
med lättare arbetsuppgifter (bild 1).

En granskning av enskilda yrkeskarriärer visar återigen, att de som fortsätter att arbeta har haft en mera varierande karriär.

Pensionstagarna hade varit med om färre förflyttningar till andra uppgifter och påfrestningarna i arbetet hade för deras vidkommande varit större vid tidpunkten för den första arbetsuppgiftens upphörande än för personerna i jämförelsegruppen. De bildade undersökningsgrupperna hade inte en likadan åldersstruktur; pensionstagarna var äldre. Detta förklarar delvis de erhållna resultaten. Det förefaller emellertid möjligt, att det i arbetet sker ett urval på grunder, som inte är helt kända. Som en följd härav kan en arbetstagares yrkesbana bli betydligt lättare än en annans, som under långa perioder kan utföra tungt arbete, även om utgångspunkterna och de möjligheter yrkesbanan erbjuder är likadana i bägge grunderna. Detta fenomen återspeglas uppenbarligen i en tidigare pensionering och eventuellt också i en större morbiditet. Morbiditeten har emellertid inte utretts i detta sammanhang.

Inom sådana branscher, där arbetets karaktär inte undergår snabba förändringar, kan en analys av yrkesbanan ge en antydning om pensioneringstidpunkten. När yrkesbanan innebär tyngre uppgifter än genomsnittet förefaller risken för en tidig pensionering att öka. Genom att följa med arbetstagares yrkeskarriär kunde man kanske minska denna risk och styra arbetsmiljöns utvecklande.

Den ursprungliga artikeln har publicerats i Socialmedicinsk tidskrift 1980: 5-6m 211-222.

PENTTI KOIVISTOINEN

Försäkringsdomstolens och pensionsnämndens utslag

FÖRSÄKRINGSDOMSTOLEN HAR HÄVT SITT EGET UTSLAG RÖRANDE INVALIDPENSION OCH ÄNDRAT TIDPUNKTEN FÖR PENSIONENS BEGYNNANDE

Försäkringsdomstolens utslag nr 5318/80/131 (PSC 7723)

Utfärdat 22. 1. 1981

En pensionsantalt beviljade i enlighet med ett utslag 31. 5. 1979 av FD med stöd av APL delpension åt Kerttu räknat från 1. 6. 1977. Kerttu ville ha full invalidpension och ansökte där- om. Pensionsanstalten beviljade på hennes an- sökan full invalidpension räknat från 1. 9. 1979. Kerttu besvärade sig hos pensionsnämnden och krävde pension redan från och med februari 1979. Pensionsnämnden förkastade hennes be- svär. Kerttu besvärade sig hos FD, som undan- röjde sitt ovannämnda beslut för tiden efter fe- bruari 1979 och fann att Kerttu hade rätt till full invalidpension fr.o.m. 1. 3. 1979.

När det är fråga om ett av prövning beroende ärende, är det sällsynt att försäkringsdomstolen häver sitt beslut. Avgörandena gällande arbetso- förmåga är i så hög grad beroende av prövning, att en hävningsansökan sällan blir bifallen. Det sällsynta fall som här har tagits upp väcker dock den intressanta frågan om rättskraften hos be- svärsorgans beslut i ärenden gällande arbetso- förmåga. Kan en pensionsanstalt efter att ha erhållit tilläggsutredning utan att ett av be- svärsorganet utfärdat beslut om arbetsoförmåga undanröjs bevilja invalidpension att utgå från en tidigare tidpunkt än enligt besvärsorganets be- slut?

Denna fråga har stötts och blötts nästan hela den tid arbetspensionssystemet existerat. En sko- la, som kunde kallas den processuella, är av den åsikten, att ett besvärsorgans beslut rörande ar- betsoförmåga är bindande för pensionsanstalt så, att anstalten inte kan avvika från beslutet i fråga om tid före beslutets utfärdande ens till sökandens fördel, såvida inte besvärsorganets beslut först blir undanröjt. En annan skola, som företräder en mera liberal uppfattning, anser att ett avvikande är möjligt.

Såvitt jag förstår är den liberala åsikten för- härskande i FD. I avgöranden rörande arbetso- förmåga kan en liberal linje försvaras, kanske

inte direkt med stöd av 21 a § 2 mom. APL utan snarare på grund av sakens natur.

Varken pensionssökandens eller pensionsan- staltens rättsskydd kräver, att ett besvärsorgans beslut i avgörande rörande arbetsoförmåga, vil- ka ofta i mycket hög grad är beroende av pröv- ning, bör ses som ett formellt, processuellt hin- der för en pensionsanstalts avgörande, som skul- le vara förmånligt för pensionssökanden. Det finns inte heller något skäl att anta, att pensions- anstaltens praxis i fråga om avgöranden rö- rande arbetsoförmåga skulle bli så gentil, att det allmänna intresset skulle kräva att den processu- ella skolans lära efterlevdes.

P.S. Pensionsskyddscentralen hör till dem som företräder den liberala linjen.

BESTÄMMANDE AV FÖRETAGARES ÄLDERSPENSION

Pensionsnämndens utslag nr 1275/80

Utfärdat 28. 10. 1980

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA) beviljade Tauno ålderspension räknat från 1. 2. 1980. Pensionsanstalten räknade ut den i lagen om pension för lantbruksföretagare (LFöPL) förutsatta pensionen på basen av arbetsinkomst, som fastställt för Tauno före 31. 12. 1978. Tau- no överklagade detta beslut och krävde, att vid pensionens bestämmande skulle beaktas den ar- betsinkomst, som genom ett lagakraftvunnet beslut hade justerats med verkan från 13. 5. 1979.

Pensionsnämnden konstaterade i sitt utslag, att APL enligt ikraftträdelsestadgandet rörande lagens 5 §, sådan den lyder i lag av 28. 7. 1978, till den del det gäller bestämmande av pension till- lämpas på pension, vartill rätt uppkommer me- dan sagda lag är gällande. Enligt 6 § 1 mom. LFöPL och 6 § 2 mom. APL, är ålderspension lika stor som den invalidpension enligt APL, som en arbetstagare skulle ha beviljats, om han hade blivit i den mån arbetsoförmögen, att han skulle vara berättigad till full invalidpension, den sista dagen det kalenderår, under vilket han fyllt 63 år. Då Tauno uppnått den till ålderspension berättigande åldern 1. 1. 1980, skall hans pensi- on bestämmas som om han hade blivit arbetso- förmögen 31. 12. 1978. Vid bestämmandet av

Taunos pension kan sålunda sådan justering av arbetsinkomsten, som hänför sig till tiden efter sistnämnda dag, inte beaktas. Pensionsnämnden förkastade därför besvären.

Arbetspensionslagarna ändrades vid ingången av år 1980 så, att ålderspension kan uträknas redan innan den försäkrade uppnår ålderspensionsåldern. Den egentliga räkneregeln ingår i 5 § APL (593/78).

En försäkrads verksamhet kontrolleras bara till utgången av det kalenderår, under vilket han fyller 63 år. Den försäkrade får dock såsom pensionsberättigande tid räkna sig till godo tiden från 63-årsdagen till 65-årsdagen. Pensionen uträknas till denna del på samma sätt som en invalidpension, och den försäkrade anses ha blivit arbetsoförmögen sista dagen det kalenderår, under vilket han fyllde 63 år.

Lagens (593/78) ikraftträdelsestadgande lyder på följande sätt: ”Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980. Denna lag tillämpas på pension, till vilken rätt uppkommer der lagens giltighetstid, likväl så att 8 § 7 mom. och 8 a § tillämpas vid samordning av pensioner efter denna lags ikraftträdande. Ovan i 1 § 1 mom. av denna lag stadgat markbelopp motsvarar det för år 1966 fastställda löneindextalet.”

Pensionsskyddscentralen (PSC) har i cirkulär 27/78 meddelat direktiv om hur lagen skall tillämpas. Enligt PSC:s uppfattning är lagens ikraftträdelsestadgande klart och entydigt. I enlighet därmed är det tidpunkten för pensionsfallet som avgör vilken lag som skall tillämpas. Pensionsanstalten anförde i sitt svaromål till pensionsnämnden, att Taunos besvär borde godkännas. Pensionsanstalten ansåg, att PSC:s direktiv i övergångsskedet betyder att lagen skall tillämpas retroaktivt, vilket enligt pensionsanstaltens mening inte är möjligt åtminstone till den försäkrades nackdel utan ett uttryckligt stadgande i lagen.

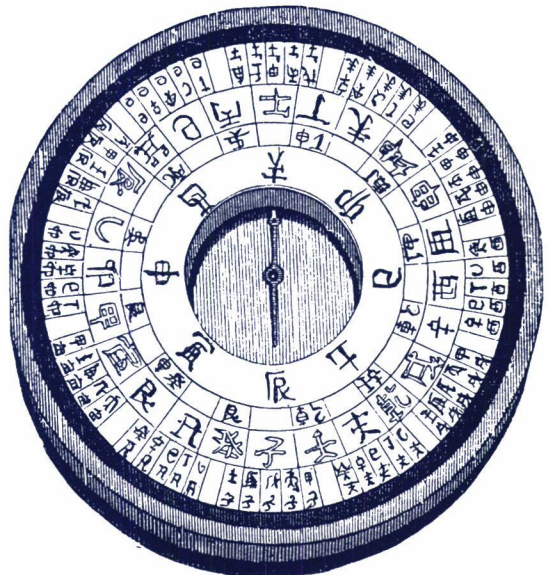
PSC konstaterade i sitt utlåtande till pensionsnämnden, att lagstiftarna inte tagit med några stadganden om en övergångsperiod i ikraftträdelsestadgandet. Det faktum, att i ikraftträdelsestadgandet inte tas ställning till arbetsinkomststadgandena, visar, att det inte har varit meningen att ge arbetsinkomst en annan

ställning än löneinkomst.

Enligt pensionsanstaltens mening var det emellertid, då ikraftträdelsestadgandet inte innehåller något ställningstagande visavi arbetsinkomststadgandena, synnerligen tvivelaktigt om man enbart genom en tolkning kan utsträcka lagens effekt till arbetsinkomst, som fastställts redan före lagens ikraftträdande.

Även om Taunos arbetsinkomstbeslut vann laga kraft före lagens ikraftträdande, är det PSC:s uppfattning, att lagen 593/78 i dess egenskap av allmän lag för det privata arbetspensionssystemet i detta fall har effekt även på det lagakraftvunna arbetsinkomstbeslutet.

Pensionsnämndens utslag överensstämmer med PSC:s ståndpunkt. Det har emellertid inte vunnit laga kraft, emedan besvär däröver är anhängiga i försäkringsdomstolen. När försäkringsdomstolen meddelat sitt utslag i ärendet skall vi återkomma till frågan i denna spalt.

ILKKA SAVOHEIMO

Av Pensionsskydsscentralen givna tillämpningsavgöranden och utlåtanden

ARBETSFÖRHÅLLANDES FORTGÅENDE NÄR ETT FÖRETAG BYTER ÄGARE ELLER INNEHAVARE

PSC:s beslut 17. 2. 1981

Det har i vissa fall fortfarande varit oklart, om ett arbetsförhållande bör anses fortgå i den mening, som avses i APL, om en arbetsgivare, som bedrivit företagsverksamhet, då han upphör med denna sin verksamhet säger upp en arbetstagare och en annan arbetsgivare, då han fortsätter samma företagsverksamhet, tar denna arbetstagare i sin tjänst.

I 2 § 1 mom. APL stadgas uttryckligen, att ett arbetsförhållande inte får anses ha avbrutits till följd av att ett företag byter ägare eller innehavare. Stadgandet tolkas så, att inte ens en uppsägning från arbetsgivarens sida avbryter ett arbetsförhållande. APL-stadgandet avviker således från motsvarande stadgande i lagen om arbetsavtal, enligt vilket ett arbetsförhållande anses bli avbrutet om en uppsägning sker. För att ett arbetsförhållande inte skall avbrytas krävs likväl, att arbetstagaren i fråga omedelbart övergår i den nya arbetsgivarens tjänst. I oklara fall är det också av betydelse om den nya arbetsgivaren verkar inom samma bransch och på samma ställe som den gamla arbetsgivaren.

Tolkningssvårigheterna beror framför allt på vilken innebörd som bör ges orden "omedelbart övergår i den nya arbetsgivarens tjänst".

Det kan inte betyda, att arbetet i den nya arbetsgivarens tjänst borde börja dagen efter den då ett arbetsförhållande upphör, utan det måste betyda att arbetet skall börja så snart den nya ägaren inleder sin verksamhet, ty ett ägarskifte kan ofta kräva en viss organiseringstid, innan arbetena kan inledas. PSC:s beslut 17. 2. 1981 beskriver förfarandet i sådana fall.

En arbetstagare hade arbetat hos ett bolag fr.o.m. 5. 2. 1979. Alla arbetstagare i bolaget sades upp så, att deras arbetsförhållande upphörde 15. 10. 1979. I samband med uppsägningen meddelades arbetstagarna, att de skulle fortsätta hos ett nytt bolag 1. 11. 1979, vid vilken tidpunkt det nya bolaget skulle inleda sin verksamhet. Det nya bolaget inledde sedermera sin verksamhet vid sagda tidpunkt på samma plats och inom samma bransch som det tidigare bolaget. När det tidigare bolagets personal anställdes

hos det nya bolaget, fattade man ett beslut om att vederbörande inte skulle anställas såsom gamla arbetstagare. Man kom dock överens om att arbetsförhållandet till det tidigare bolaget skulle beaktas vid fastställandet av vissa förmåner, såsom antalet semesterdagar. Om pensionsförmånerna avtalades ingenting. Den period om två veckor, som föregick det nya bolagets verksamhetsinledande, var oavlönad. Arbetstagarernas APL-arbetsförhållanden avbröts med verkan från 15. 10. 1979. En av arbetstagarerna bad PSC om ett avgörande i ärendet.

PSC fann i sitt beslut att arbetsförhållandet fortsatte oavbrutet och stödde sig i beslutet på de ovan anförda grunderna. Dessutom beaktade man, att med vederbörande person, sedan det tidigare bolaget hade sagt upp honom, hade överenskommit, att han skulle få fortsätta att arbeta för det nya bolaget, i vars tjänst han hade övergått omedelbart efter det att bolaget inlett sin verksamhet 1. 11. 1979.

UPPTAGANDE AV FÖRSÄKRING FÖR SUPPLEANT I AKTIEBOLAG

I 2 § 3 mom. APL ingår ett stadgande om när en funktionär i ledande ställning i ett aktiebolag inte står i arbetsförhållande. En sådan funktionär anses inte stå i arbetsförhållande, om han antingen ensam eller tillsammans med medlemmar av sin familj äger mer än hälften av bolagets aktiekapital. Det är i allmänhet lätt att fastslå ägandeförhållandet. Att konstatera om en person har en ledande ställning är däremot inte alltid lika lätt. Begreppet ledande ställning har nämligen inte definierats i lagen. Sådana fall måste dock i praktiken avgöras dagligen, och vanligtvis brukar det också gå utan större svårigheter. Det kan dock vara skäl att redogöra för ett fall, som gav PSC:s avgörande en hel del huvudbry.

Frågan gällde en ingenjörbyrå som ägdes av ett äkta par. Mannen är verkställande direktör i bolaget. Han är också ordinarie styrelsemedlem och äger 2/3 av bolagets aktiekapital. Hustrun arbetar på deltid i bolaget. Hon har hand om maskinskrivning, arkivvård och städning. Hon äger 1/3 av bolagets aktiekapital och är suppleant i styrelsen.

I handelsregistret finns ingen anteckning om

vem som har rätt att teckna bolagets namn. Enlighth 8 kap. 12 § i den nya lagen om aktiebolag företräder styrelsen bolaget och tecknar dess firma. Emedan hustrun är suppleant i styrelsen, kan hon teckna bolagets namn endast om en ordinarie medlem är förhindrad. Hon har ingen permanent namnteckningsrätt. Till hustrun skulle dessutom enligt överenskommelse betalas lön, vilket emellertid ännu inte hade skett. PSC ombads utfärda ett beslut därom, enligt vilken lag hustruns pensionsskydd borde anordnas.

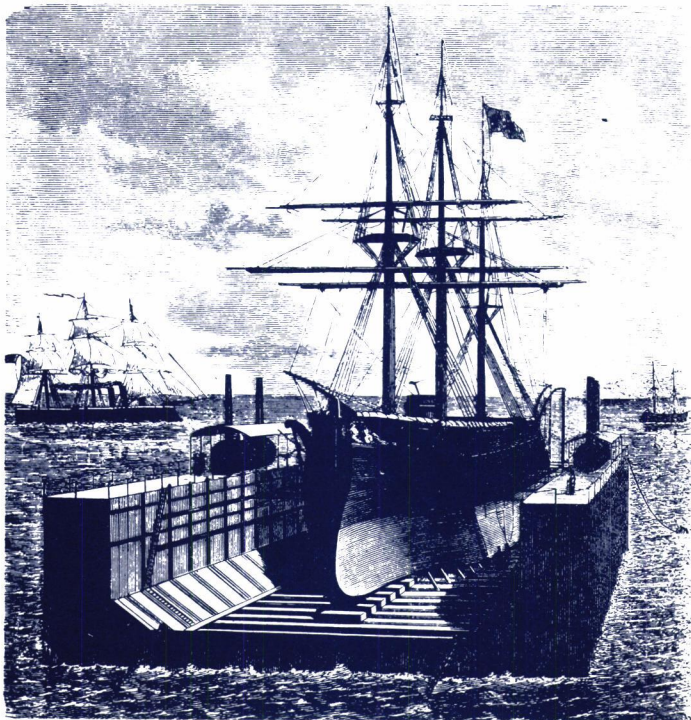
I små företag brukar man inte ha en så klar uppgiftsfördelning, att frågan om ledande ställning kunde avgöras direkt på basen därav.

Uppgiftsbeteckningen och de uppräknade uppgifterna för en person svarar inte alltid mot det faktiska läget. Det är därför möjligt, att en person oberoende av sin uppgiftsbeteckning utför så mycket ledararbete, att lagens förutsättning gällande ledande ställning blir uppfylld. Gränsen mellan ett arbetsförhållande och företagsverksamhet kan i allmänhet dras på basen av de normala utredningarna och det blir därför

inte nödvändigt att ta reda på de faktiska förhållandena. I vissa fall kommer man emellertid inte undan detta.

I det här relaterade fallet är det namnteckningsrätten som är avgörande. Det har ansetts att rätt att teckna ett företags namn utgör ett tecken på ledande ställning. Hur stor vikt bör man fästa vid att en suppleant tillfälligt vid behov kan teckna ett bolags namn? PSC avgjorde frågan så, att APL skall tillämpas på hustruns arbete i bolaget. Detta emedan hustrun inte hade permanent namnteckningsrätt och det inte heller annars hade visats, att hon skulle ha en ledande ställning i bolaget.

Om förhållandena är sådana, att en ordinarie medlem av bolagets styrelse t.ex. på grund av sjukdom under en längre tid är förhindrad att sköta sina uppgifter och en suppleant i praktiken sköter bolagets angelägenheter och även tecknar bolagets namn, torde det däremot inte finnas något hinder för att suppleanten försäkras enligt FöPL.

Frågor och svar

I den här spalten besvarar Pensionskyddscentralens juridiska direktör Antti Suominen frågor rörande arbetspensionerna.

Frågor rörande arbetspensioner besvaras även skriftligt och per telefon. Om Ni skriver till Pensionskyddscentralen, bör Ni komma ihåg att nämna Ert fullständiga namn samt Er adress och Er personbeteckning.

Fråga: Jar har fått en utredning om min arbetspension efter att ha fyllt i ett frågekort på banken. Registerutdraget visar dock inte den exakta storleken av min kommande pension. Hur kan min pension bli så liten som 550 mk/mån, när jag har arbetat ända sedan 20-års åldern. Jag är nu 40 år och arbetar på min tredje arbetsplats. Alla mina arbetsplatser fanns med i registret.

Svar: Arbetspension beräknas särskilt i fråga om varje till pension berättigande arbetsförhållande. Den exakta arbetspensionen i mark kan dock uträknas först sedan ett arbetsförhållande upphört. På de registerutdrag som Pensionskyddscentralen skickar ut kan pensionens belopp därför anges i mark endast i fråga om de arbetsförhållanden som upphört. I fråga om ett arbetsförhållande, som pågår vid tidpunkten för utdragets avsändande, anges pensionen i procent av den pensionsgrundande lönen och med det antagandet att arbetsförhållandet kommer att vara ända tills utdragsbeställaren börjar få pension. För att få reda på sin totala arbetspension måste den som beställer ett utdrag räkna ut en av pensionsprocenten angiven andel av sin månadslön i det pågående arbetsförhållandet och lägga denna andel till det i utdraget angivna pensionsbeloppet i mark. Det är dock inte möjligt att veta pensionens exakta belopp på förhand, eftersom t.ex. pensioner som utgår enligt andra lagar kan inverka på arbetspensionens belopp. Arbetspensionen är också bunden vid ett APL-index, och den förvärvade pensionen justeras årligen i motsvarighet till indexförändringen.

Fråga: Jag arbetar i ett litet företag inom metallbranschen, som snart kommer att gå samman med ett större företag i branschen. Vi arbetstagare har fått veta, att vi kan fortsätta som s.k. gamla arbetstagare i den nya ägarens tjänst. Ägarbytet kommer t.ex. inte att inverka på våra semesterförmåner. Eftersom en del av oss är rätt gamla, undrar vi hur ägarbytet kommer att påverka våra pensionsförmåner. Och hur går det om en del av oss måste sluta på grund av att det inte finns arbete för oss alla?

Svar: Ett arbetsförhållande avbryts inte vid ägarskifte. Enligt lagen om pension för arbetstgares anses ett arbetsförhållande fortsätta oavbrutet även i det fall att den tidigare ägaren skulle ha sagt upp arbetstagare och betalat semesterersättning. I oklara fall beaktas det även om den nya ägaren verkar inom samma bransch och på samma ställe som den tidigare ägaren.

I Pensionskyddscentralens register införs ett sådant arbetsförhållande, där ägaren bytts, enligt namnet på den senaste arbetsgivaren och pensionen uträknas på basen av lönen för de fyra sista arbetsåren. Om lönen förändras i samband med ett ägarskifte, inverkar skiftet inte på pensionsförmånerna.

Ifall en del av arbetstagarna skulle sägas upp, har de som är födda år 1926 eller tidigare möjlighet att få arbetslöshetspension. För att kunna få arbetslöshetspension bör en arbetstagare dock ha fått dagunderstöd från en riksomfattande arbetslöshetskassa eller arbetslöshetsersättning från staten för åtminstone 200 dagar under de 60 senast förflutna veckorna.

Ny arbetspensionslagstiftning

För kännedom

LAG angående ändring av lagen om pension för arbetstagare (257/10. 4. 1981).

LAG angående ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (258/10. 4. 1981).

LAG angående ändring av 17 § lagen om pension för lantbruksföretagare (259/10. 4. 1981).

Ändringarna i arbetspensionslagarna gäller beaktande av studieledighet samt vissa tekniska detaljer. Genom de tekniska ändringarna preciserades ställningen för bolagsman i öppet bolag och för person i ledande ställning i aktiebolag och dessutom ändrades samordningsstadgandena i KAPL. Vidare begränsades utbetalningen av pension till främmande länders medborgare i utlandet och möjliggjordes utbetalning av pension motsvarande sjuktidslön till arbetsgivaren på dennes ansökan. Lagändringarna träder i kraft 1. 7. 1981, likväl så, att 13 § APL, 11 § KAPL och 17 § LFöPL tillämpas räknat från 1. 1. 1980. Den retroaktiva tillämpningen av sagda lagrum beror på en ändring i lagen om aktiebolag, som trädde i kraft vid ingången av år 1980.

Petri Jääskinen

Nya cirkulär

- Nr 7/81 26. 2. 1981 Modellstadgar för pensionsstiftelse som omhänderhar enligt 11 § APL registrerade tilläggförmåner
- Nr 8/81 6. 3. 1981 Anvisningar för fastställande av företagares arbetsinkomst
- Nr 9/81 13. 4. 1981 Förmedling av intyg för fortsatt arbetslöshetspension till pensionsanstalterna
- Nr 10/81 14. 4. 1981 Beaktandet av kompletteringsdagpenning i pensionslönen
- Nr 11/81 15. 4. 1981 Överenskommelsen mellan Finland och Förbundsrepubliken Tyskland om social trygghet
- Nr 12/81 16. 4. 1981 Ändringar i arbetspensionslagarna
- Nr 13/81 21. 4. 1981 Ändringar i sjukförsäkringslagen och lagen om pension för arbetstagare samt vissa därtill anslutna lagar

Arbetspensionerna justeras i juli med 4,7 %

Arbetspensionerna justeras vid ingången av juli med 4,7 procent.

Justeringen gäller såväl arbetspensionerna inom den privata sektorn som arbetspensionerna inom den offentliga sektorn. Pensionerna och de mot pension svarande andra prestationerna (inte dagpenningarna) enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst, trafikförsäkringslagen samt lagen om olycksfallsförsäkring kommer likaså att justeras. Invalidpenningen justeras däremot inte.

Förhöjningen i början av juli är till sin karaktär ett förskott på den indexjustering som blir aktuell vid ingången av januari.

Inom folkpensionssystemet tillämpas ett annat slags indexjusteringsförfarande. Folkpensionerna är bundna vid levnadskostnadsindex och de justeras alltid när indexpoängtalet stigit med 3 procent.

Förtida pension föreslås för veteraner

Veteranernas sociala trygghet har under det senaste året förbättrats i många avseenden. När veteranärenden för en tid sedan behandlades i riksdagens gav riksdagsgrupperna löfte om att ett förtidspensionssystem skulle införas.

Veteranfrågan har utgjort en specialdel i pensionsålderskommitténs (inr. 1977) uppdrag. Till kommitténs uppgifter hörde att utveckla ett individuellt sett smidigt pensioneringssystem för veteraner. Hösten 1980 fick kommittén i uppdrag att före 1. 5. 1981 förbereda en reform, som skulle förbättra veteranernas möjligheter att gå i pension.

Frågan utreddes i en sektion av kommittén, som utarbetade en promemoria i saken. Utgående ifrån denna promemoria finner kommittén det möjligt att en *förtida pension för veteraner* tas i bruk. Denna pension skulle i huvudsak likna den i kommittén dryftade allmänna modellen till förtida pension, vars syfte skulle vara att beakta sådan nedgång i den fysiska eller psykiska prestationsförmågan hos personer med tungt arbete, som utgör en väsentlig olägenhet i arbetet.

En förutsättning för utfäende av den för vete-

raner avsedda förtidspensionen vore, att en under krigsförhållanden uppkommen exceptionell disposition har lett till en sådan nedgång av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan, som utgör en väsentlig olägenhet vid utförande av arbete. Andra förutsättningar är att vederbörande lämnar sitt arbete, att han fyllt 60 år och att han tilldelats frontmannatecken. Pensionen skulle vara av samma storlek som arbets- och folkpensionen och den skulle utbetalas av statens medel på samma sätt som de övriga specialförmånerna inom veteranernas trygghetssystem.

I slutet av april, när detta skrivs, är ingenting slutgiltigt beslutat. Hur den nya pensionen skulle fungera, vilken omfattning den skulle få och vad den skulle komma att kosta kan man inte veta förrän detaljerade stadganden föreligger. Deras uppgörande blir följande steg, om social- och hälsovårdsministeriet godkänner de ovan relaterade principiella förslagen. *Pirkko Jääskeläinen*

Mellanrapport av pensionskommissionen

Den pensionskommission, som haft i uppdrag att utreda frågor med anknytning till en ökning av totalpensionens degressivitet, överlämnade 28.4 en mellanrapport till social- och hälsovårdsministeriet. Kommissionen har utrett frågor rörande en totalpensionsskala, pensionsbeskattningen och pensionernas indexbundenhet. För att kunna slutföra sitt uppdrag måste kommissionen få tid på sig ända till årets slut.

Att totalpensionen är degressiv betyder, att det sammanlagda beloppet av arbets- och folkpension är större i förhållande till lönen ju mindre lön det är frågan om.

Utom pensionslagstiftningen inverkar även beskattningen i hög grad på totalpensionens storlek.

Enligt kommissionens mening erbjuder beskattningen en möjlighet till reglering av totalpensionen, i synnerhet om man vill gå in för att minska inkomstskillnaderna. Totalpensionens degressivitet kan, om man så önskar, ökas antingen genom att beskattningen av små pensioner minskas eller beskattningen av större pensioner ökas. De två metoderna kan även anlitas parallellt.

Kommissionen föreslår en total utredning av beskattningen av pensioner och andra socialpolitiska förmåner. För detta ändamål borde en särskild arbetsgrupp bestående av beskattningsexperten och pensionskyddsexperten tillsättas.

Vid utredningen av frågan om totalpensionens degressivitet blir man tvungen att gå in på en mängda primära pensionspolitiska, ekonomiska och arbetsmarknadspolitiska frågor. Man

måste också beakta de praktiska krav som ställs i sammanhanget. Kommissionen har tillsvidare bara hunnit med en preliminär utredning av dessa frågor.

Eftersom indexregleringarna också har betydelse för totalpensionens storlek, borde man enligt kommissionens mening likaså göra en grundlig utredning av pensionernas indexbundenhet. Ännu vet man t.ex. inte exakt hur APL-indexet fungerar i det skede, då den försäkrade arbetar och förvärvat pensionsrätt. På den frågan vore det enligt kommissionens mening viktigt att få svar.

Som kommissionens ordförande fungerar *Juhani Salminen*.

Pensionsdata i siffror kom ut

Ett nytt kort med pensionsdata i siffror har numera publicerats. Kortet innehåller statistiktal och uppskattningar om i första hand arbetspensionssystemet. Siffrorna beskriver läget i slutet av senaste år.

Kortet kan beställas från Pensionsskyddscentralens postningsenhet, telefon 90-1511.

Pensionskyddscentralen med på mässan Jätkän messut

Vi berättade i årets första nummer av Arbetspension att Pensionskyddscentralen också i år kommer att delta i flera olika mässor. Nu har listan utökats med ytterligare en. Pensionskyddscentralen kommer att vara med på Jätkän messut i Imatra 26.—28. 6.

De andra mässorterna är Uleåborg 28. 5.—1. 6., Lahtis 31. 7.—9. 8. samt Jyväskylä 5.—8. 8. där en riksmässa med temat "Social trygghet och handikappvård" kommer att hållas. I Helsingfors deltog Pensionskyddscentralen i Finn-Travel-mässan i mars och på hösten är det meningen att centralen skall delta i Åldringsveckans utställning.

På Pensionskyddscentralens mässavdelning kan vem som helst efter att ha styrkt sin identitet kontrollera i ett mikrofilmskartotek att alla ens arbetsgivare har upptagit lagstadgad APL- eller KAPL-försäkring för en. Registret ger också besked om företagarkerksamhet men däremot i regel inte om statlig, kommunal eller kyrklig anställning eller sjömansarbete. Sådana arbetsförhållanden registreras på annat håll.

20 år från APL:s tillkomst i juli

Den 8 juli blir det 20 år sedan APL eller lagen om pension för arbetstagare gavs.

Det ovannämnda datumet fungerar som ett slags vattendelare. Ett arbetsförhållande som upphört före 8. 7. 1961 kan inte ge rätt till arbetspensionsskydd.

I början var villkoren för APL-tillhörighet strängare än nu är fallet.

Om ett arbetsförhållande hade varit kortare tid än sex månader, lydde det inte under APL. Numera är gränsen en månad.

Lagen gällde inte heller arbetsförhållande, på basen varav arbetstagaren inte kunde anses ha en inkomst som förslog till hans huvudsakliga utkomst.

APL innehöll också en del åldersbegränsningar, som numera har slopats, t.ex. en nedre åldersgräns på 18 år. Utanför APL stannade ibland även sådana arbetsförhållanden, som hade börjat efter det att arbetstagaren hade fyllt 55 år.

Uppgifterna i KAPL-invalidpensionsansökan kompletteras genom intervjuer

Arbetspensionskassan tog i början av året i bruk ett intervjuförfarande, med tillhjälp varav man i oklara fall skaffar fram närmare uppgifter om en invalidpensionssökandes sociala förhållande och livssituation. Beaktandet av sådana s.k. sociala omständigheter baserar sig på 4 § 2 mom. KAPL.

Det är närmast de pensionssökande, i fråga om vilka det är svårt att på basen av de tillbudsstående medicinska och andra utredningarna avgöra om arbetsoförmåga föreligger, som blir intervjuade. Det kan gälla både en person som ansöker om invalidpension för första gången och en pensionstagare, vars pension omprövas.

Vid intervjuerna tar man bl.a. reda på pensionssökandens arbetserfarenhet, bostadsförhållanden och familjeförhållanden. Man vill också veta sökandens egen uppfattning av sjukdomen och sjukdomssymtomen samt om deras effekt på arbetet, möjligheterna att få arbete och de dagliga funktionerna.

Intervjuerna görs av Arbetspensionskassans

fältinspektörer och informationspersonal. Vid intervjuerna används en speciell för ändamålet uppjord frågeblankett. Intervjuerna kan inte avgöra om pension skall betalas eller inte. Deras uppgift är att förmedla uppgifter till Arbetspensionskassan.

Invalidpensionsavgörandena träffas vid Arbetspensionskassans pensionssektioner, i vilka det finns tre företrädare för arbetstagarna och tre företrädare för arbetsgivarna från områdets arbetsmarknadsorganisationer.

Ny verkställande direktör för Kommunala pensionsanstalten

Delegationen för Kommunala pensionsanstalten har valt vicehäradshövding *Simo Lämsä* till tjänsten som verkställande direktör för pensionsanstalten räknar från 1. 7. 1981. Vicehäradshövding Lämsä är född den 30 maj 1941 i Uleåborg. Han avlade juris kandidatexamen år 1969 och fick titeln vicehäradshövding år 1972. Vicehäradshövding Lämsä har bl.a. varit administrativ direktör för Kuopio Universitetscentralsjukhusförbund, från 1973 till år 1978. Från och med år 1978 har han varit chef för Folkpensionsanstaltens sekretariat.

Den tidigare verkställande direktören för Kommunala pensionsanstalten, försäkringsrådet *Armas Miettinen*, går nu i pension efter att ha varit verkställande direktör för Kommunala pensionsanstalten ända sedan år 1964, då anstalten grundades.

Simo Lämsä

*Nya telefonnummer
för Ilmarinen och Kalervo*

Ilmarinens telefonnummer har sedan 27. 4. varit 1841.

Också Kalervo har fått nytt nummer. Sedan den 28 april har man på Kalervo haft numret 6944511.

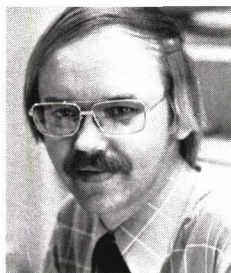
*Pensionsskyddscentralens
personalförening fyllde 10 år*

Pensionsskyddscentralens personalförening firade 24. 2. 1981 tioårsjubileum. I det konstituerande mötet deltog 63 arbetstagare. Numera har föreningen 280 medlemmar. Föreningen hör till statens arbetstgares och tjänsteinnehavares förbund (VTVL), som lyder under FFC.

*Ny styrelse vald
för Pensionsstiftelseföreningen*

Ordförande i Pensionsstiftelseföreningens styrelse är fortfarande dipl.ing. Eelis Makkonen (Oy Valmet Ab). Viceordförande är ekonom Jaakko Harju (Kymmenebolaget). Ledamöter i styrelsen är biträdande direktören Erkki Berglund (Keskusosuusliike Hankkija), diplomekonom Holger Ekman (Oy Mercantile Ab), vicehäradshövding Kauno G. Honkanen (Oy Wärtsilä Ab), kand. i naturvetensk. Pirkko Kilpinen (Enso-Gutzeit Oy), pensionsstiftelseombudet Ilkka Luoti (Finnair Oy), vicehäradshövding Esa Mattinen (Oy Tampella Ab), pol.mag. Aito Puurtinen (Helsingfors Telefonförening) och kand. i förvaltningslära Erkki Sillanpää (Oy Nokia Ab).

Pirkko Kilpinen är den första kvinna, som blivit invald i Pensionsstiftelseföreningens styrelse.

JOUKO JANHUNEN

Det allmänna pensionssystemet i Storbritannien

Mellan Finland och Storbritannien kommer snart att avslutas en ny konvention om social trygghet, som även innehåller artiklar rörande arbetspensionssystemen. I skrivande stund förefaller det som om konventionen skulle träda i kraft sommaren 1981.

Denna redogörelse, vars upphovsman är specialforskare vid Pensionsskyddscentralen, innehåller en beskrivning av det allmänna pensionssystemet i Storbritannien och vissa andra pensions- och understödssystem, som hör nära samman med det allmänna systemet. Beskrivningen gäller de stadganden som tillämpades i april 1981. Pensionernas belopp kommer följande gång att höjas i november 1981.

PENSIONSSYSTEMEN

- Det allmänna pensionssystemet
 - pensionens grunddel
 - pensionens tilläggsdel
- Arbetsgivarspecifika pensionssystem inom den privata och den offentliga sektorn, som ersätter pensionens tilläggsdel i det allmänna pensionssystemet
- Ett system med "graderade" tilläggs pensioner
- Ett system med inkomstbundna tilläggs pensioner
- De icke-formbundna tilläggs pensionsanordningarna.

DET ALLMÄNNA PENSIONSSYSTEMET

Räckvidd

I april 1978 trädde en år 1975 given pensionslag innefattande folk- och arbetspensioner i kraft. I det på denna lag baserade allmänna pensionssystemet förblev folkpensionen, som kallas grunddel, ungefär oförändrad, men i stället för de år 1975 indragna "graderade" tilläggs pensionerna kom en ny arbetspension, som kallas tilläggsdel. De arbetsgivarspecifika pensionssystemen inom den privata och den offentliga sektorn kan ersätta pensionens tilläggsdel, om de uppfyller de nedan i denna text relaterade minimivillkoren.

Det allmänna pensionssystemets *grunddel* 1 täcker obligatoriskt de löntagare och självständiga företagare, vilkas inkomstnivå är minst pund 27 i veckan (dvs. ungefär lika mycket som

grunddelens belopp). Om inkomsten understiger grunddelens belopp, kan en försäkring upp- tas frivilligt. Frivillig försäkring kan även tas av dem som har annan inkomst än löne- eller företagarinkomst och av dem som uppbär förtida pension. *Tilläggsdelen* gäller de löntagare, vilkas inkomstnivå är minst 27 pund i veckan.

Inom det allmänna pensionssystemet utbetas ålders-, invalid- och familjepensioner samt begravningsbidrag. Pensionen på grunddelns nivå är lika stor för alla, medan tilläggsdelspensionen är relaterad till aktivtidens inkomster och försäkringstidens längd.

ÅLDERSPENSION

Ålderspension utbetalas till män från och med 65 års åldern och till kvinnor från och med 60 års åldern.

Grunddelspensionen förutsätter, att försäkringsavgifter varje år betalats minst på en summa, som motsvarar 50 gånger den nedre gränsen för den försäkringsavgiftsgrundande veckoförtjänsten. För full pension krävs beroende på längden av den försäkrades arbetsbana följande antal försäkringsår:

Arbetsbanans längd	Försäkringsår som krävs	Arbetsbanans längd
10 år eller mindre	minus	1 år
11—20 „	„	2 „
21—30 „	„	3 „
31—40 „	„	4 „
41 „ eller mera	„	5 „

Nedsatt pension utbetalas, om vederbörande inte har det fulla antal år som krävs men däremot minst 25 % därav. Försäkringsåren börjar löpa tidigast vid 16 års ålder och tidigast år 1948, då grundpensionen i dess nuvarande form infördes.

Grunddelen utgör för ensamstående person 27,15 pund och för makar 43,45 pund i veckan. För barn som måste försörjas utbetalas ett *barn- tillägg* om 7,50 pund i veckan. För hustru, som inte arbetat utanför hemmet och som inte har betalat försäkringsavgifter, utges, i *hustrutillägg* 16,30 pund i veckan till mannens pension. När en pensionstagare fyller 80 år, utbetalas ett *ålders- tillägg* om 0,25 pund i veckan.

Pensionstida arbetsinkomst, som överstiger en viss gräns (52 pund i veckan), nedsätter be-

loppet av pensionen till män i åldern 65—69 år och kvinnor i åldern 60—64 år. De första 4 pund över gränsen sänker pensionen med 2 pund och överskjutande inkomst sänker pensionen med hela inkomstbeloppet.

Försäkrad som skjuter upp sin pensionering får sin pension höjd med 0,14 % i månaden. Sådan *uppskovsförhöjning* utbetalas för högst fem år.

Tilläggsdel räknas för den del av förvärvinkomst, som överstiger grunddelen, upp till en övre gräns, som årligen fastställs av landets regering, till ett belopp som är 6,5—7,5 gånger grunddelen. År 1981 är den nedre gränsen 27 pund och den övre 200 pund i veckan. Pension tillväxer — räknat från april 1978 — årligen med 1,25 % av lönen mellan de två gränserna. Full ålderspension, som utgör 25 % av den genomsnittliga med inkomstindex justerade pensionsgrundande lönen, utbetalas 20 år efter systemets införande (dvs. år 1998). Om en försäkrad har flere försäkringsår än 20, uträknas den genomsnittliga pensionslönen för de 20 bästa åren.

INVALIDPENSION

Invalidpension utbetalas när försäkrad fått sjukförsäkringsdagpenning för 28 veckor. Pensionen består av en *grunddel* och den *tilläggsdel* som hunnit uppkomma för den försäkrade före arbetsförmågans inträde.

Grunddelens belopp är 26 pund i veckan för ensamstående. För hustru eller annan vuxen person, som den försäkrade har att försörja, utbetalas ett (*hustru*)*tillägg* om 15,60 pund i veckan. För barn som den försäkrade har att försörja utbetalas ett *barn**tillägg* om 7,50 pund i veckan.

Som ett tillskott till pensionen utbetalas *invalidunderstöd* till försäkrad, som blir arbetsförmögen minst fem år före pensionsåldern. Utbetalning av understöd försätter härvid även efter pensionsålderns uppnående. Invalidunderstödet utgör 5,45 pund i veckan för den som blivit arbetsförmögen innan han fyllt 40 år, 3,45 pund i veckan för den som blivit arbetsförmögen i 40—50 års åldern och 1,75 pund i veckan för den som blivit arbetsförmögen i 50—59 års åldern (50—55 års åldern för kvinnor).

Utöver pension och understöd utbetalas till

den som ständigt behöver omvårdnad av annan person ett *vårdtillägg* om 17,50—35,40 pund i veckan beroende på fallet samt vid behov ett *rörlighetsunderstöd*, som är lika stort för alla.

Invalidpension, som inte baserar sig på försäkringsavgifter, utbetalas till den som inte är berättigad till ovannämnda pensioner eller understöd. Beloppet av denna pension är detsamma som grundfelsförhöjningen för hustru, som försäkrad försörjer. För hustru och barn, som förmånstagaren har att försörja, betalas till pensionen särskilda tillägg.

FAMILJEPENSION

Familjepension utbetalas till änka och föräldralöst barn. I stället för pension till fader- eller moderlöst barn utbetalas förhöjd änkepension. Förutsättningarna för utfående av pension är i fråga om förmånslåtarens försäkringsavgifter desamma som när det gäller ålderspension. Försäkringsavgifter, som erlagts av änkan själv, kan tas med i räkningen för att den erforderade miniförsäkringstiden skall uppnås.

Änkeunderstöd utbetalas till varje änka för 26 veckor efter förmånslåtarens död under förutsättning, att änkan är under 60 år eller att förmånslåtaren inte uppbar pension vid sin död. Änkeunderstödet utgör 38 pund i veckan. För varje barn under 16 år eller varje studerande barn under 19 år, som vederbörande har att försörja, förhöjs pensionen med 7,50 pund i veckan. Dessutom betalas till änka den *tilläggsdel*, som förmånslåtaren hunnit förvärva åt sig själv före sin död.

Tilläggsunderstöd till änka utbetalas jämsides med änkeunderstöd för 26 veckor efter förmånslåtarens död, om förmånslåtaren inte var berättigad till ålderspension vid sin död. Tilläggsunderstödet utgör en tredjedel av förmånslåtarens veckoinkomst mellan 17,50 pund och 30 pund och 15 % av veckoinkomst mellan 30 och 120 pund.

Understöd till änkemoder utbetalas efter ett övergångsskede på 26 veckor, om änkan har barn under 16 år eller studerande barn under 19 år att försörja. Understödet går under namnet *personligt understöd till änkemoder*, om ett barn under 19 år fortfarande bor hemma men inte försörjs av änkan. Utbetalningen av understödet

upphör när barnet flyttar bort hemifrån. Beloppet av understöd till änkemoder och personligt understöd till änkemoder är av samma storlek som *grunddelen*, dvs. 27,15 pund i veckan. För barn utbetalas en förhöjning av 7,50 pund i veckan. Utöver grunddelen får änka den *tilläggsdel*, som förmånslåttaten hade hunnit förvärva åt sig själv före sin död.

Ankepension utbetalas till änka, som inte mera får understöd till änkemoder eller som hade fyllt 40 år vid förmånslåttarens död. Pensionen består av grunddel och av den av förmånslåttaren intjänade tilläggsdelen. *Grunddelen utgör för änka över 50 år 27,15 pund i veckan och är alltså lika stor som i ålderspensionen. Pensionen sänks med 7 % för varje år som fattas till 50 års åldern ända ner till 40 års åldern. I tilläggsdel* utbetalas den pension som förmånslåttaren intjänat till sig själv.

När *änka fyller 60 år* omvandlas hennes pension till ålderspension. Då består pensionen av grunddel och tilläggsdel. Om änkan har betalat försäkringsavgifter till pensionssystemet och sålunda är berättigad till egen grunddel, betalas till henne bägge två, likväl inte mera än det belopp som ges till ensamstående person eller 27,15 pund i veckan. Om änkan även har rätt till egen tilläggsdel, utbetalas till henne både hennes egen och förmånslåttarens tilläggsdel, likväl inte mera än den högsta möjliga tilläggsdel som utbetalas inom pensionssystemet. Mellan 60 och 65 års åldern kan till änka i stället för ålderspension betalas fortsatt änkepension, om änkepensionen är större än ålderspensionen.

Utbetalningen av pension avbryts, om änka ingår nytt äktenskap eller börjar sammanbo med någon innan hon fyllt 60 år.

Barnpension utbetalas till fader- och moderlöst barn under 16 år och studerande barn under 19 år. Barnpensionen kallas *vårdnadshavares understöd*. Dess belopp är lika stort som barn tillägget till understödet till änkemoder.

JULBONUS

Till alla pensionstagare utbetalas i december en extra engångsprestation på 10 pund.

BEGRAVNINGSBIDRAG

I begravningsbidrag utbetalas 30 pund, om

försäkrad avlider innan han fyllt 18 år. Summan sänks, om den försäkrade är yngre.

INDEXJUSTERING

De löpande pensionerna — såväl grunddelen som tilläggsdelen — justeras i allmänhet en gång om året på basen av förändringarna i konsumentprisindex. Vid bestämmandet av den genomsnittliga pensionsgrundande lönen för tilläggsdel justeras lönen vid ett pensionsfall på basen av förändringarna i medellönen i landet (härmed avses medellönen för en manlig industriarbetare).

FINANSIERING

Pensionerna finansieras med avgifter som uttas av de försäkrade, arbetsgivarna och staten. Storleken av löntagarförsäkrades och arbetsgivares försäkringsavgifter bestäms i enlighet med om den försäkrade hör till tilläggsdelssystemet eller till ett nedan relaterat arbetsgivarspecifikt pensionssystem, som ersätter tilläggsdelen. Med följande försäkringsavgifter finansieras kostnaderna för pensions-, sjuk-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringen:

De som berörs av det allmänna pensionssystemets *tilläggsdel*: De försäkrade betalar 7,75 % och arbetsgivarna 10,2 % av det belopp av den försäkrades inkomst, som skall beaktas för pensionen, upp till den övre gränsen (200 pund i veckan). Om den försäkrades inkomst understiger den nedre gränsen för rätt till tilläggsdelspension (27 pund i veckan), behöver ingen försäkringsavgift erläggas men då får den försäkrade inte heller rätt till pension. Den försäkrade kan emellertid frivilligt betala den försäkringsavgift som ger rätt till pensionssystemets grunddel (2,40 pund i veckan). Detsamma betalar den som frivilligt tillhör pensionsförsäkringssystemet och som inte har inkomst såsom löntagare eller företagare.

De från det allmänna pensionssystemets *tilläggsdel lösgjorda*: De försäkrade betalar 7,75 % av sin förvärvsinkomst upp till en veckoförtjänst 27 pund och dessutom 5,25 % för veckoförtjänst mellan 27 och 200 pund. För arbetsgivarna är motsvarande procenter 10,2 och 5,7.

Försäkrad betalar inte försäkringsavgift efter

att ha uppnått pensionsåldern, även om han skulle fortsätta att arbeta. Arbetsgivaren betalar däremot försäkringsavgift, om den försäkrades inkomst är minst så stor som den nedre gränsen för rätt till tilläggsdel.

Självständiga företagare betalar en försäkringsavgift om 3,40 pund i veckan. Dessutom betalar de 5,75 % av den årsintäkt för företaget, som ligger mellan 3 150 och 10 000 pund.

Staten betalar ungefär 18 % av kostnaderna.

FÖRVALTNING

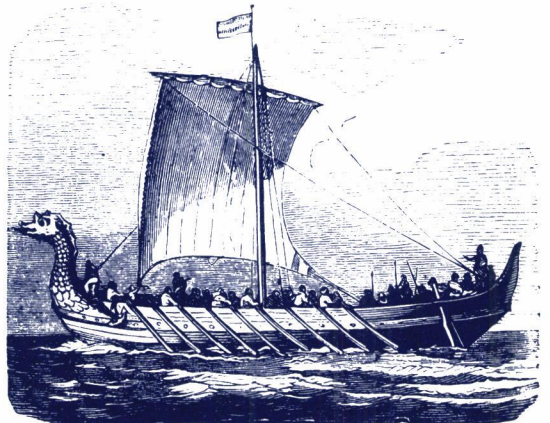
Förvaltningen av det allmänna pensionssystemet sköts av hälsovårds- och socialskyddsministeriet, som utom ett centralverk har ett antal regional- och lokalbyråer. Försäkringsavgifterna insamlas av finansministeriet.

Lokalbyråernas beslut kan överklagas hos lokala besvärorgan. Som följande besvärinstans fungerar hälsovårds- och socialskyddsministeriets socialförsäkringskommission.

DET ARBETSGIVARSPECIFIKA PENSIONSSYSTEMET SOM ERSÄTTARE AV DET ALLMÄNNA PENSIONS- SYSTEMETS TILLÄGGSDEL

Inom den privata och den offentliga sektorn finns sammanlagt omkring 65 000 arbetsgivarspecifika pensionssystem. Till dessa system hör 11,8 miljoner löntagare eller 51 % av alla löntagare i landet. Av dessa är 5,6 miljoner löntagare inom den offentliga sektorn (75 % av löntagarna inom sektorn) och 6,2 miljoner löntagare inom den privata sektorn (40 % av löntagarna inom sektorn).

Enligt 1975 års pensionslag kan en arbetsgivare lösgöra sitt eget pensionssystem så att det ersätter det allmänna pensionssystemets inkomstrelaterade tilläggsdel, om systemet uppfyller de i pensionslagen stadgade minimiförutsättningarna. Ungefär 10 miljoner löntagare omfattas i detta nu av sådana ersättande system. *Tillstånd till frigörelse* från det allmänna pensionssystemet ges av en genom 1973 års socialskyddslag inrättad arbetspensionsnämnd. Nämnden övervakar även, att de arbetsgivarspecifika pensionssystemen uppfyller de med fribrevsrätten sammanhörande kraven och godkänner stadgeändringar inom systemen till den del de gäller frigörelse

från det allmänna pensionssystemet. Sådan frigörelse förutsätter utom tillstånd av arbetspensionsnämnden dessutom att arbetsgivaren konsulterar fackförbunden i branschen i ärendet samt meddelar arbetstagarna och deras fackförbund sitt beslut och tillställer dem pensionssystemets stadgar.

De arbetsgivarspecifika pensionssystemen ombesörjs *administrativt* inom den privata sektorn genom försäkringar i försäkringsbolag eller i företagens egna pensionsanstalter. Inom den offentliga sektorn ombesörjs pensionsskyddet i allmänhet genom pensionsanstalter inom respektive system. De arbetsmarknadsspecifika pensionssystemen har ingen egentlig centralanstalt och ingen pensionskostnadsutjämning. Ett godkännande av den under finansministeriet lydande pensionskassebyrå behövs för alla de arbetsgivarspecifika pensionssystem, som vill begagna sig av rätten att göra avdrag vid beskattningen. Arbetspensionsnämnden och pensionskassebyrå har en gemensam byrå för undvikande av dubbelfunktioner.

För att ett frigörelsetillstånd skall ges bör den *ålders- och invalidpension* som betalas från systemet vara minst lika stor som det allmänna pensionssystemets tilläggsdel. Denna ersättande pension kallas "garanterad minimipension". De flesta system betalar emellertid en högre pension än minimipensionen. I *änkepension* måste från systemet betalas minst hälften av den garanterade minimipension, som uppkommit för förmånslåtarens före hans död. Det allmänna pensionssystemet betalar dessutom till änka hälften av den garanterade minimipension, som förmånslåtarens hade fått i det fall att han inte alls hade varit med i ett ersättande system. Med arbetspensionsnämndens tillstånd kan änkepension sänkas med 2,5 % för varje år, varmed förmånslåtarens ålder överstiger änkans ålder med 10 år. Änka bör dock alltid tillförsäkras minst en pension av samma storlek som den garanterade minimipensionen (sammanlagt från det ersättande och det allmänna systemet).

Alla pensioner skall betalas i form av *löpande pensioner* till den del de svarar mot den garanterade minimipensionen. Överskjutande del av pensionen kan med arbetspensionsnämndens samtycke betalas i *ett för allt*.

De löpande pensionerna *justeras* i fråga om den garanterade minimipensionen på basen av konsumentprisindex. De pensionsförhöjningar som föranleds av indexförändringar utbetalas av det allmänna pensionssystemets — inte arbetsgivarsystemets medel. Inom den offentliga sektorn är pensionerna allt igenom bundna vid index. Inom den privata sektorn görs pensionsjusteringar i fråga om annan del än den garanterade minimipensionen i 40 % av systemen automatiskt, medan justeringar i 47 % av systemen visserligen görs men inte automatiskt och i 13 % av systemen överhuvudtaget inte görs.

En försäkrad som lämnar ett ersättande pensionssystem före pensionsfallet bibehåller i form av *fribrev* den intjänade garanterade minimipensionen oberoende av om han uppfyllt systemets fordringar i fråga om pensionsrättens okränkbarhet (i allmänhet 5 års tjänstgöringstid och 26 års ålder). I fråga om de försäkrade, som inte uppfyller de för pensionskyddet stadgade okränkbarhetsförutsättningarna, kan den med den garanterade minimipensionen överensstämmande pensionsrätten kvarstå antingen i arbetsgivarens eget system eller genom inköp av motsvarande förmån från det allmänna pensionssystemet. I fråga om de försäkrade, som uppfyller okränkbarhetsförutsättningarna, skall rätten till den garanterade minimipensionen bibehållas i arbetsgivarens system eller överflyttas med den försäkrade till ett nytt ersättande pensionssystem eller genom ett särskilt försäkringsavtal tas om hand av ett försäkringsbolag.

De fribrev för garanterad minimipension, som kvarstår i arbetsgivarens system, skall justeras på basen av förändringarna i medelförtjänt i landet. Detta kan ske på tre alternativa sätt: 1) Indexjusteringarna görs i full utsträckning. 2) Arbetsgivarens system garanterar en 50 % justering på inkomststegringen och det allmänna pensionssystemet den överskjutande delen. I detta fall betalar arbetsgivaren till det allmänna pensionssystemet en engångsförsäkringsavgift i samband med fribrevsrättens uppkomst. 3) Arbetsgivarens system garanterar årligen en fast 8,5 % indexjustering. De pensionsförhöjningar som sker efter det att pensionen börjat löpa betalas från det allmänna pensionssystemet.

Om ett arbetsgivarspecifikt pensionssystem upphör, skall de garanterade minimipensionerna tryggas antingen i ett annat ersättande pensionssystem eller så att pensionsansvaret överförs till det allmänna pensionssystemet.

GRADERAD TILLÄGGSPENSION

I april 1975 indrogs tilläggspensionssystemet med s.k. graderade pensioner till löntagare (från år 1961). De förmåner som hade uppkommit inom systemet före indragningen ombildades till *fribrev*, som bands vid förändringarna i konsumentprisindex. Systemtillhörighet var inte obligatorisk, om en löntagare hörde till ett arbetsgivarspecifikt pensionssystem inom den privata eller den offentliga sektorn, som erbjöd minst motsvarande förmåner. Från systemet betalas i form av fribrev ålders- och änkepension. Ålderspension förvärvades inom systemet i relation till erlagda försäkringsavgifter. Änkepensionen utgör hälften av den ålderspension, som uppkommit för en förmånslåtare. Systemet administreras av hälsovårds- och socialskyddsministeriet.

INKOMSTBUNDEN TILLÄGGSPENSION

Pensionstagare kan få inkomstbunden tilläggspension från ett särskilt tilläggspensions- och tilläggs understödssystem (från år 1966). Syftet med tilläggspensionen är att höja förmånstagarens inkomstnivå till den *nationella miniminivån*. För en ensamstående person är miniminivån 27,15 pund i veckan eller densamma som grunddelen från det allmänna pensionssystemet. För makar är miniminivån 43,45 pund och för en person, som lever i en annans hushåll, 21,70 pund i veckan. När förmånstagaren fyller 80 år, höjs de ovannämnda beloppen med 0,25 pund i veckan. För bostadshyra betalas ett särskilt understöd. För barn under 10 år, som vederbörande har att försörja, höjs de nämnda minimibeloppen med 7,50 pund och för barn i åldern 11—15 år med 10,90 pund i veckan. Inkomstbunden tilläggspension betalas utom till dem som uppnått ålderspensionsåldern även till yngre pensionstagare. Tilläggspensionerna finansieras med skattemedel. De administreras av en vid hälsovårds- och socialskyddsministeriet verkande tilläggspensionsnämnd. För den lokala förvaltningen svarar ministeriets lokalbyråer. (Detta system fungerar samtidigt som Englands socialhjälpssystem i stället för systemet med den traditionella socialhjälpn.)

Om pensionerna utomlands Arbetsgivar- och industrigrens- specifika pensionssystem blir lagstadgade

ENGLAND

Man har i många industriländer gått in för att ombilda de frivilliga arbetsgivar- och industrigrens-specifika pensionssystem, som kompletterar det lagstadgade pensionsskyddet, till lagstadgade system. Sådana strävanden har på många håll pågått sedan slutet av 1960-talet. Längst har man hunnit i *England*, där arbetsgivar-specifika pensionssystem sedan april 1978 kunnat ersätta en arbetspensiondel inom det allmänna pensionssystemet. Ungefär hälften av hela löntagarkåren i *England* lyder under sådana ersättande arbetsgivar-specifika pensionssystem. Andra länder, där man har övervägt möjligheterna att göra om frivilliga pensionssystem till lagstadgade, är *Schweiz*, *Holland*, *Förenta Staterna* och *Kanada*.

SCHWEIZ

I *Schweiz* förrättades år 1972 en folkomröstning om ombildande av de arbetsgivar-specifika pensionssystemen. Vid folkomröstningen antogs ett s.k. trepelarsystem, där ett allmänt, lagstadgat pensionssystem utgör den första pelaren, de arbetsgivar-specifika tilläggs-pensionssystemen den andra och de frivilliga privata eller arbetsgivar-specifika pensionsanordningarna eller personliga besparingar den tredje. Just nu behandlas pensionsanordningen i den andra pelaren efter många olika omgångar av det schweiziska parlamentet. Systemet har ännu inte fått sin slutliga utformning, emedan de två kamrarna i parlamentet inte har kunnat ena sig om en lösning. Enligt de senaste uppgifterna håller man emellertid nu på att nå en kompromiss i fråga om lagens innehåll. Ombildningen till lagstadgade system torde bli uppskjuten med åtminstone ett år till, emedan det troligen blir nödvändigt med en ny folkomröstning. Om de arbetsgivar-specifika pensionssystemen blir lagstadgade innebär det att de av dem omfattade löntagarna kommer att öka från nuvarande 50 % till i princip 100 %.

HOLLAND

Också i *Holland* har man utrett frågan om en ombildning av de arbetsgivar- och industrigrens-specifika pensionssystemen till lagstadgade system i nästan 10 års tid. I *Holland* tillämpas ett folkpensionssystem med jämnstora pensioner,

som kompletteras av arbetsgivar- och industrigrens-specifika tilläggs-pensioner. Till de sistnämnda systemen hör hela 90 % av löntagarna. Över hälften av dem tillhör någon av de 84 industrigrens-specifika pensionskassorna i landet, som till största delen är sådana, att arbetstagarna inom respektive bransch är skyldiga att tillhöra dem. Resten tillhör av arbetsgivarna inrättade företagsspecifika pensionskassor — av vilka det numera finns omkring 1 130 — eller också har för dem upptagits en pensionsförsäkring i ett försäkringsbolag. Antalet försäkringsavtal är nästan 18 000. Landets ekonomiska svårigheter har hittills ansetts utgöra ett hinder för ombildandet av tilläggs-pensionssystemen till lagstadgade system. Man har inte heller uppnått full enighet om lagens innehåll. Det är dock troligt att ombildningen kommer att ske senast kring mitten av detta årtionde.

FÖRENTA STATERNA

I *Förenta Staterna* tillsattes år 1978 en presidentpensionskommitté med uppdrag att utreda frågan om det totala pensionsskyddets tillräcklighet, behövliga åtgärder och medborgarnas förväntningar i fråga om pensionsskyddet. I sin slutrapport i februari 1981 föreslog kommittén att ett särskilt s.k. *MUPS-system*, ett obligatoriskt arbetsgivar- eller företagsspecifikt pensionsarrangemang som skulle komplettera pensionsskyddet från det allmänna, lagstadgade pensionssystemet, skulle införas.

Enligt pensionskommitténs förslag skulle arbetsgivarna i *MUPS-systemet* vara skyldiga att garantera arbetstagarna en viss minimipensionsnivå, som kunde kompletteras med frivilliga tilläggsförmåner. *MUPS-systemets* införande skulle i praktiken innebära, att ett nytt pensionsarrangemang skulle inlemmas mellan det nuvarande allmänna, lagstadgade pensionssystemet och de frivilliga tilläggs-pensionssystemen. De sistnämnda omfattar ungefär hälften av löntagarna inom den privata sektorn. Pensionerna i det nya *MUPS-systemet* skulle utbetalas jämsides med pensionerna från det allmänna pensionssystemet och en samordning skulle vara förbjuden. De frivilliga tilläggs-pensionerna skulle däremot samordnas med övriga pensioner.

MUPS-systemet skulle obligatoriskt gälla alla

löntagare som fyllt 25 år efter ett års minimiförsäkringstid. Förvärvat pensionsrätt skulle kvarstå med full effekt och kunde överföras till ett nytt arbetsgivarsystem, om arbetstagaren byter arbetsplats. MUPS-pensionerna skulle bekostas med arbetsgivaravgifter. Den totala avgiften skulle utgöra 3% av lönesumman per arbetsgivare. Arbetsgivarna kunde anordna försäkringen antingen i en egen pensionsstiftelse, i något försäkringsbolag eller i den pensionsanstalt, som enligt förslaget skulle inrättas i anslutning till det under förbundsstaten lydande socialskyddsverket. Enligt de två förstnämnda alternativen kunde arbetsgivarna själva svara för försäkringsavgifternas placering. Enligt det tredje alternativet skulle den nyinrättade pensionsanstalten, vars ledning skulle utnännas av presidenten, ansvara för avgifternas placering.

När det gäller att bedöma möjligheterna att införa det nya systemet, är det att märka, att pensionskommittén hade tillsatts av den förra presidenten och att den nuvarande presidenten inte på något vis är bunden av dess åtgöranden.

Förutom MUPS-systemet föreslog pensionskommittén även vissa andra reformer. Pensionsåldern i det allmänna, lagstadgade pensionssystemet skulle sålunda höjas från 65 till 68 år och den nedre åldersgränsen för nedsatt pension skulle höjas från 62 till 65 år. Kommittén föreslog vidare att pensionsrätterna skulle delas i samband med skilsmässa. Det sistnämnda skulle dock inte gälla invalidpensionsrätten.

KANADA

Också i Kanada tar man just nu de första stegen mot en ombildning av arbetsgivarsystem till lagstadgade system. En av landskapsstyrelsen i landskapet *Ontario* — som är ett av Kanadas 10 landskap — tillsatt pensionskommitté offentliggjorde sin slutrapport i mars detta år. Pensionskommittén planerade endast en utbyggnad av pensionsskyddet i landskapet Ontario. Kommittén föreslog, att ett s.k. *PURS-pensions-system* skulle införas som komplettering till förmånerna från folkpensionssystemet och tilläggspensionssystemen med deras förvärvspensioner (landskapen Kanada och Quebec) samt de frivilliga tilläggspensionssystemen. En arbetsgivare skulle inte behöva införa ett nytt sys-

tem, om hans nuvarande frivilliga system uppfyller PURS-kraven. I detta avseende skiljer sig PURS-systemet från det i Förenta Staterna planerade MUPS-systemet.

Ontarios PURS-system skulle bekostas med försäkringsavgifter från de försäkrade och arbetsgivarna. De försäkrades avgifter skulle beroende på vederbörandes ålder utgöra 1—2% av lönen och arbetsgivarnas avgift 2% av lönesumman. Medlen skulle placeras per arbetsgivare eller via en ny centralanstalt. Pensionsrätt som förvärvats inom ett system kunde överföras till ett annat arbetsgivarsystem inom landskapet Ontario. Till ett annat landskap kunde förmåner överföras endast på basen av ett särskilt avtal mellan landskapen. Kommittén ansåg att sådana avtal borde träffas och att motsvarande PURS-system borde införas i de övriga landskapen. PURS-pensionerna skulle inte samordnas med de allmänna folk- och tilläggspensionerna. Däremot kunde de samordnas med frivilliga tilläggspensioner.

Det förefaller troligt, att landskapet Ontario vidtar de av kommittén föreslagna åtgärderna. Huruvida de övriga landskapen kommer att följa Ontarios exempel, är en helt annan fråga.

English Summary

The editorial discusses survivors' pensions under the present employment pension laws.

The author states that the survivors' pension must be reviewed to ensure better subsistence of children. The argument is that the participation of women in working life has changed so much since the enactment of the survivors' pension (the system entered in force in 1967) that the pension is not essential to ensure subsistence.

A growing number of women are now entitled to an employment pension of their own. There are also cases in which it would be justified to pay a survivors' pension to a widower.

"Is it in fact men that are discriminated against in employment pension laws?" asks the heading of an article elsewhere in the journal.

At the meeting of the United Nations Women's Decade in Copenhagen in August 1980, Finland signed a general agreement on elimination of discrimination against women. The agreement foresees that women should be guaranteed similar rights to those enjoyed by men. Finland has not yet ratified the agreement.

The government's office has asked the Central Pension Security Institute for a report on e.g. legislative reforms and other measures necessary to meet the obligation of the agreement. The report of the Central Pension Security Institute concerns the employment laws of the private sector.

The present situation in which only a widow is entitled to a survivors' pension discriminates not only against widowers but also against families in which the wife is the family's principal breadwinner.

Various points of law support the view that the female spouse specifically must stay at home to look after the children. However, in the worst case the better benefits for women may prove to be ostensible if the marriage ends later in divorce and the former husband who may have paid maintenance dies.

As regards discrimination against women, the regulations concerning the distribution of pensionable earnings in the Farmers' Pensions Act are also of significance. They result in the pensionable earnings of the woman at farms — except at small farms — being fixed at a lower level than the husband's earnings if both spouses work on the farm. However, exceptions can be made for special reasons.

The author says that the point of departure in the equality debate has been to guarantee women the same rights as men, but it should be equality between the sexes in general.

This would mean in the employment pension system making the survivors' pension more purposeful and basing it not on sex but on other criteria.

The total of statutory pensions paid in Finland in 1980 was about 17,400 million marks, notes the article "A few figures on employment pensions in 1980". This is approx. 9.3% of the GNP at market prices in 1980. The corresponding figure for 1979 was about 9.4%. The year 1980 was still one of high economical activity and production therefore grew slightly faster than pension expenditure.

About 4,950 million marks was paid out under the employment pension acts in the private sector in 1980. The nominal growth compared with 1979 was approx. 18.4%. Of the growth, 10% arose from index adjustments in July and January.

The number of pensions grew by about 35,000 during the year. The number of employment pensions rose fastest, by 80%. This is due to the lowering of the retirement age at the beginning of 1980. The number of disability pensions has remained practically unchanged for two years. The average employment pension at the end of 1980 was 712 marks a month.

The improved employment rate is seen in the growth of the number of persons insured. For instance, the number of self-employed has grown from 95,000 to 99,000.

The premium income in 1980 is estimated at 7,900 million marks.

It may be mentioned for the sake of comparison that the national wage bill in 1980 was 84,500 million marks.

Uppgifter om arbetspensionstagarna 31. 3. 1981

I tabellernas siffror har minimiskyddet beaktats.

31. 3. 1981 utbetalades allt som allt 577 000 arbetspensioner. Förändringen från föregående år är 32 000 pensioner eller 5,9 procent.

Av de utbetalda pensionerna var 289 000 ålderspensioner (inom parentes förändringen från motsvarande tid-punkt föregående år) (+21 000), 174 000 invalidpensioner (—1 000), 16 000 arbetslöshetspensioner (+4 000) och 98 000 familjepensioner (+8 000).

Ålderspensionernas medelbelopp var 738 mark/mån, invalidpensionernas 877 mark/mån, arbetslöshetspensionernas 828 mark/mån och familjepensionernas 602 mark/mån.

ÅLDERSPENSIONER

31. 3. 1981 gällande

Pensionsbeviljare	Pensionstagare			Grundpension i medeltal mk/mån		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
APL-pensionsanstalter	55 626	81 678	137 304	1 533	659	1 013
FöPL-pensionsanstalter	11 560	8 404	19 964	1 458	1 011	1 270
LFöPL-pensionsanstalten	40 632	50 490	91 122	419	209	303
KAPL-pensionsanstalten	31 723	9 348	41 071	599	273	524
Alla arbetspensionsanstalter	139 541	149 920	289 461	990	503	738

1. 1.–31. 3. 1981 beviljade

Alla arbetspensionsanstalter	4 253	5 488	9 741	907	404	624
------------------------------	-------	-------	-------	-----	-----	-----

INVALIDPENSIONER (delpensioner inberäknade)

31. 3. 1981 gällande

Pensionsbeviljare	Pensionstagare			Grundpension i medeltal mk/mån		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
APL-pensionsanstalter	39 001	41 830	80 831	1 671	782	1 211
FöPL-pensionsanstalter	7 668	3 491	11 159	1 268	802	1 122
LFöPL-pensionsanstalten	22 075	25 024	47 099	498	204	342
KAPL-pensionsanstalten	30 442	5 055	35 497	815	369	751
Alla arbetspensionsanstalter	99 186	75 400	174 586	1 116	563	877

1. 1.–31. 3. 1981 beviljade

Alla arbetspensionsanstalter	2 612	2 071	4 683	1 389	694	1 082
------------------------------	-------	-------	-------	-------	-----	-------

DELPENSIONER

31. 3. 1981 gällande

Pensionsbeviljare	Pensionstagare			Grundpension i medeltal mk/mån		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
APL-pensionsanstalter	1 313	1 689	3 002	1 189	582	844
FöPL-pensionsanstalter	1 405	576	1 981	956	675	874
LFöPL-pensionsanstalten	5 549	6 320	11 869	401	180	283
KAPL-pensionsanstalten	1 085	139	1 224	719	353	678
Alla arbetspensionsanstalter	9 352	8 724	18 076	631	294	468

1. 1.–31. 3. 1981 beviljade

Alla arbetspensionsanstalter	336	408	744	757	338	527
------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ARBETSLÖSHETSPENSIONER
31. 3. 1981 gällande

Pensionsbeviljare	Pensionstagare			Grundpension i medeltal mk/mån		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
APL-pensionsanstalter	2 715	5 639	8 354	1 407	748	962
FöPL-pensionsanstalter	212	187	399	1 063	659	874
LFöPL-pensionsanstalten	1 019	711	1 730	744	320	570
KAPL-pensionsanstalten	3 643	1 605	5 248	827	401	696
Alla arbetspensionsanstalter	7 589	8 142	15 731	1 030	640	828

1. 1.-31. 3. 1981 beviljade

Alla arbetspensionsanstalter	931	1 171	2 102	971	622	777
------------------------------	-----	-------	-------	-----	-----	-----

FAMILJEPENSIONER
31. 3. 1981 gällande

Pensionsbeviljare	Antal pensioner	Grundpension i medeltal mk/mån	Pensionstagare		
			Änkor	Barn	Totalt
APL-pensionsanstalter	47 000	835	43 783	15 125	58 908
FöPL-pensionsanstalter	7 614	745	7 296	2 475	9 771
LFöPL-pensionsanstalten	18 047	236	17 201	5 497	22 698
KAPL-pensionsanstalten	24 950	384	23 644	7 460	31 104
Alla arbetspensionsanstalter	97 611	602	91 924	30 557	122 481

1. 1.-31. 3. 1981 beviljade

Alla arbetspensionsanstalter	2 706	650
------------------------------	-------	-----

ÅLDERS-, INVALID-, ARBETSLÖSHETS- OCH FAMILJEPENSIONER
31. 3. 1981 gällande

Pensionsbeviljare	Antalet pensioner	Grundpension i medeltal mk/mån
APL-pensionsanstalter	273 489	1 039
FöPL-pensionsanstalter	39 136	1 122
LFöPL-pensionsanstalten	157 998	310
KAPL-pensionsanstalten	106 766	575
Alla arbetspensionsanstalter	577 389	759

1. 1.-31. 3. 1981 beviljade

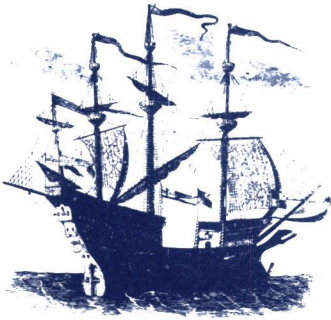
Alla arbetspensionsanstalter	19 232	756
------------------------------	--------	-----

Av ålders- och invalidpensionstagarna erhöll 13 625 dessutom registrerad tilläggspension, i medeltal 1 130 mk/mån. Dessa var i huvudsak APL- och FöPL-pensioner. Av familjepensionerna var 3 327 enligt tilläggsför-månerna, i medeltal 894 mk/mån.

1. 1.-31. 3. 1981 UTBETALADE PENSIONER, MILJ. MK

Minimiskydd	
APL-pensionsanstalter	869,24
FöPL-pensionsanstalter	134,45
LFöPL-pensionsanstalten	149,15
KAPL-pensionsanstalten	198,22
Alla arbetspensionsanstalter	1 351,06
Registrerat tillägsskydd	58,22
Sammanlagt	1 409,28

81 ARBETS- 3 PENSION

- 3 Änkepension också till män?
- 4 Dessa kära små kvinnor med sina små pensioner
- 5 Diskrimineras männen i arbetspensionslagarna
- 8 Pensionsskyddscentralens automatiska pensionsutdragservice
- 10 Arbetspensionsskyddet 1980 i siffror
- 12 "Rygg och arbetsförmåga"-seminariet 6.—7. 4. 1981
- 13 Lyssnarna vill höra om pensioner i sociala brevlådan
- 15 Pensionsskyddscentralens kreditförsäkring — garanti, borgen eller försäkring?
- 17 Gruvarbetarnas arbete, yrkesbana och invalidpensionering
- 19 Försäkringsdomstolens och pensionsnämndens utslag
- 21 Av Pensionsskyddscentralen givna tillämpningsavgöranden och utlåtanden
- 23 Frågor och svar
- 24 Ny arbetspensionslagstiftning
- 24 Nya cirkulär
- 24 För kännedom
- 28 Det allmänna pensionssystemet i Storbritannien
- 34 Om pensionerna utomlands
- 36 English Summary
- 37 Uppgifter om arbetspensionstagarna 31. 3. 1981